

LIBRARY

DEC 16 1980

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LX Nr. 25

KETVIRTADIENIS, GRUODŽIO [DECEMBER] 11, 1980

KAINA 25 c.

KASDIEN

PASKUBĖKITE APIE VAJUS LABAI DŽIUGU TURISTINĖS GRUPĖS

Gražus pas mus įprotis su Žiemos Šventėmis sveikinti per laikraštį savo artimuosius, draugus, kaimynus bei pažįstamus. Tai ne tik šiltas atsiliepiamas, bet ir nemaža parama laikraščiu.

Kaip žinote, laikraštis dabar beina kas antra savaitę ir be to dar turime sunkumų ir keblumų. Kad sveikinimai laikraštyje tilptų laiku, reikia pasiskubinti juos prišūsti.

Todėl, kurie galvojate per laikraštį sveikinti savuosius per Žiemos Šventes, paskubėkite, nes vėliau atsiųsti tetilps tik po Naujų Metų.

...

Šiuo metu vyksta laikraščio "Vilnis" vėjus prenumeratams atnaujinti. Palyginus, vėjus vyksta gerai. Vajininkai darbe jau išsiūbavo, o ir nemaža skaitytojų jeigu ne patys atsiūnė prenumeratas, stengiasi susitikti vajininką ir atsiūninti per jį.

Kartu su šiuo vėjumi vyksta ir \$20 tūkstančių fondo vėjus. Dėl šio vėjus Administracija irgi per daug neaimanuoja. Skaitytojų duosnumas laikraščiu žymiai didesnis, negu būdavo anksčiau. Tik, žinoma, \$20 tūkstančių bus sunkiau sukelti, negu būdavo anksčiau. Daug gerų laikraščio rėmėjų jau nebėra, laikraščio skaitytojų gretos irgi praretėjo.

Kaip bebūtų, kaip skaitytojai, taip laikraščio kolektyvas ir šiaip darbuotojai negalvoja rankas nuieisti.

...

Džiugu ir labai džiugu, kad pastaruoju metu laikraščio redakcija ir administracija gauna vis daugiau komplimentų. Vieni giria laikraščio subalansuotą turinį, kiti kompoziciją, tretį formatą ir pan.

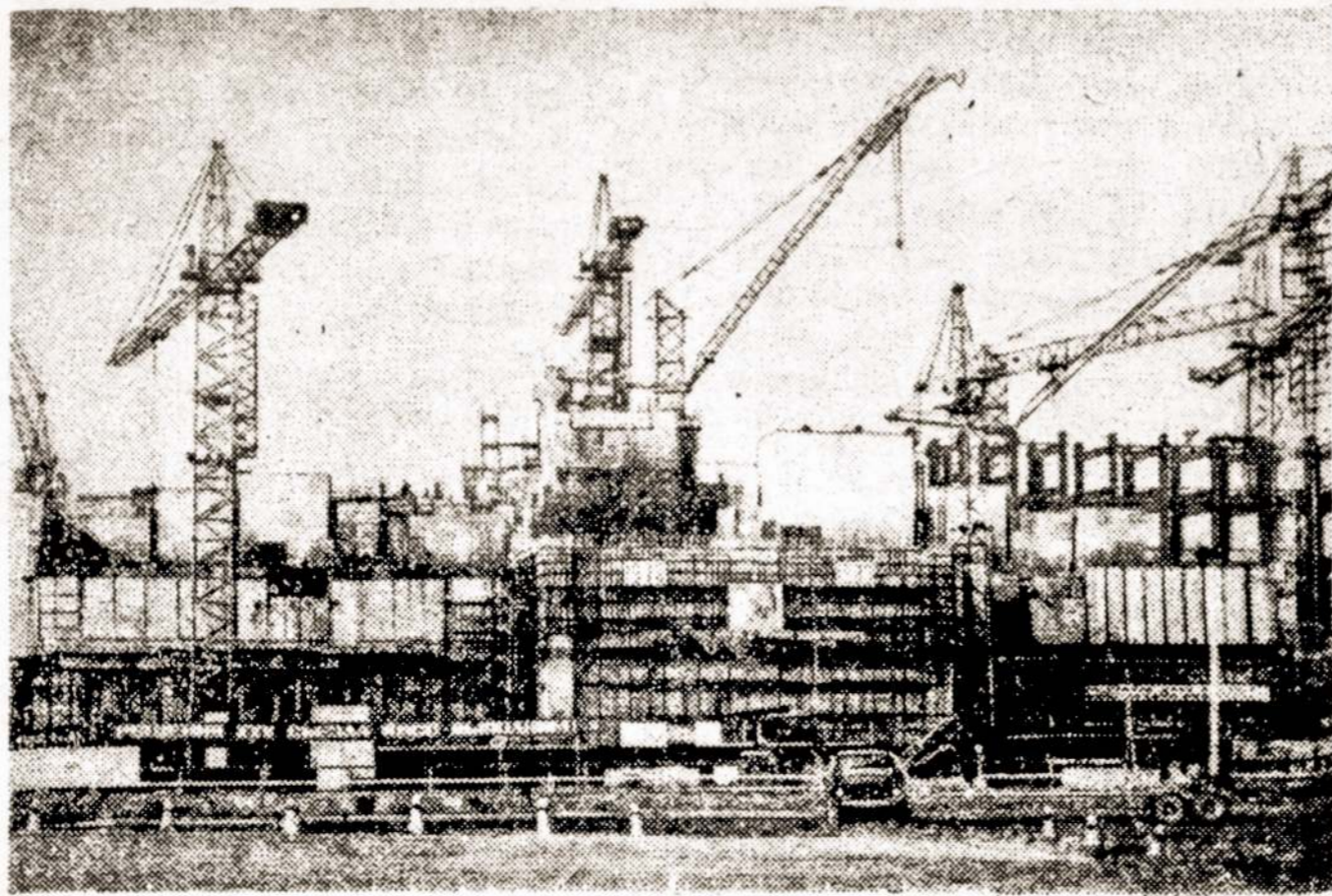
Tik, girdi, visa bėda yra, kad laikraštis išeina kas antra savaitę, daugeliui pabosta kito numerio laukti dvi savaites. Tačiau skaitytojai supranta, kad laikraščio suretėjimas įvyko ne iš blogos valios. Viena, tai privertė daryti kadru išsekimas, o antra, perėjimas į ofsetinę techniką.

Ar galima laikraščio suretėjimą atitaisyti? Žinoma, galima. Tik reikia daugiau meilės laikraščiu ir pastangų. Ateinančiame dalininkų suvažiavime apie tai reikės kalbėti ir rimtai kalbėti. Aimanavimus, kad pasenome, retėjame, turėsime bandyti padėti į šalį.

...

Kas blogiausia ir ne nuo mūsų priklauso,—tai paštas. Laikraštis išeina kas antrą ketvirtadienį. Bet, netgi ir Čikagoje vieni skaitytojai jį

KYLA IGNALINOS ATOMINĖ ELEKTRINĖ

Vis aukščiau stiebiasi galingos būsimosios Ignalinos atominės elektrinės pirmojo energetinio bloko korpusas. Ant vienos jo sienos—užrašas: "1978-1983". Tai metai, kai į būsimos jėgainės pamatus įpylė pirmąjį kubinį metrą betono ir kai bus atiduotas 1.5 milijono kilovatų galingumo blokas.

Gausus daugnacionalinis statybininkų būrys kasdien, kas savaitę ir mėnesį artina tą laiką, kai Ignalinos atominė duos pirmąją elektros srovę, kuri galingai išilies į bendrąjį energetinį srautą. Ruošdamiesi deramai sutikti TSKP XXVI suvažiavimą, jėgainės statytojai dirba su dideliu gamybiniu pakilimu, siekia įvykdyti ir viršyti užduotis.

Nuotraukoje: kylantis Ignalinos atominės elektrinės pirmojo energetinio bloko korpusas.

Rūmai Neries terasoje—Verkiai

Verkiai—sena gyvenvietė. Čia rasta XIII-XIV a. kapų, XV a. monetų lobis. Iki XIV a. pabaigos Verkiai—didžiųjų kunigaikščių nuosavybė, jų medžioklės plotai. 1387 metais Jogaila Verkius padovanojo Vilniaus vyskupijai ir iki

gauna penktadienį, kiti šeštadienį, o dar kiti kai kada kitą savaitę. Kituose miestuose, be abejo, gauna dar vėliau.

Todėl, mieli skaitytojai, nerūstaukite ant mūsų, jeigu laikraštį gaunate vėlai. Laikraštis nė karto nėra susivėlavęs, bet kaip mate . . .

Praėjo laikai, kai pašto patarnavimas adresatams buvo geresnis.

...

Baigiant tenka pažymėti skaitytojų žiniai, kaip praėjusiais metais, taip ir šiemet vėl bus organizuojamos dvi "Vilnis" skaitytojų turistinės grupės į Lietuvą. Kaip praėjusiais metais, taip ir šiemet jos galės Lietuvoje paviestėti po dešimt dienų.

Kurie dar nematėte šiandieninės Lietuvos, ar kurie norite dar kartą pamatyti, atkreipkite į tai dėmesį, užsisakykite vietą. Nors grupės bus po 35 žmonės, bet vietų vis tiek gali stigti.

Apie šias turistines grupes dėl daugiau informacijų kreipkitės žodžiu, telefonu ar laiškais į laikraščio administraciją. S. J. Jokubka

XVIII a. antrosios pusės jie buvo Vilniaus vyskupų rezidencija. Ši vietovė taip patiko vyskupui I. Masalskiui, kad 1780 metais jis Verkius padaro savo nuosavybę. Medinio dvaro vietoje pradėdamas statyti mūrinių namų ansamblis. Jį projektavo ir statė iš pradžių M. Knakfusas, vėliau—L. Stuoka-Gucevičius. Ansamblio pagrindą sudarė centriniai rūmai ir du šoniniai pastatai. Ypač puošnūs buvo centriniai rūmai su paveikslų galerija.

Vėliau rūmų savininkai keitėsi dažnai. Apie 1840 metus Verkiai atitenka Vigenšteinsams. Nauji šeiminkai perplanavo parką, prisdino daug naujų, retų medžių ir, deja, nugriovė nuo 1812 metų prancūzų antplūdžio nukentėjusius centrinius rūmus, pristatydami prie rytinių iš vieno galo salę su bokštu, iš kito—šiltnamį. Pastarieji (tik be žiemos sodo) be didesnių pakitimų išliko iki mūsų dienų.

Praverę rūmų meniškai išdrožinėtas sunkias ažuolo duris patenkame į erdvų vestibulį. Kylant laiptais, žvilgsnis sustoja ties puikia lubų kupolo tapyba. Tai prancūzų dailininko Ž. Bekerio darbas, vaizduojantis Amūro ir Psichės susitikimą.

Visi eksponatai daugiausia surinkti iš Dailės muziejaus fondų. Du šimtai aštuoniasdešimt įvairių eksponatų atkuria atskirų epochų interjerus. Pirmoje—įvadinėje salėje lankytojų dėmesį patraukia dailininko Marcelino Januškevi-

čiaus akvarelė, vaizduojanti visą rūmų ansamblį. Graviūros ir litografijos iš Vilniaus albumo, išleisto to gydytojo Jono Kazimiero Vilčinskio, pasakoja apie Vilnių bei jo apylinkes, Verkius. Šioje salėje susipažįstama su rūmų praeitimi, istorija.

Antroji salė—renesansinė. Masyvūs, tamsių spalvų baldai, XVI a. sietynas, kurio viršutinėje dalyje—renesansiniais rūbais pasipuošusio vyriškio figūra, įmantriomis drožinėtomis skulptūrėlėmis papuošta italų meistro spintelė, Gdanko meistrų darbo kredencas ir du foteliai, ant kurių lotyniškai išraižyta "Tik stipriesiems"—nukeliamus į Renesanso epochą.

Ypatingai jauki barokinė salė. Ekspozicijos centre grakštūs, saikingai papuošti paauskuotais elementais vėlyvojo baroko baldai. Ekspoziciją vainikuoja olandų dailininko Jakobo Raizdelio drobė "Krioklys", dvi XVIII a. Prancūzų menininkų bronzinės skulptūros—Antuano Kuazevokso "Grojantis Orfėjas" ir Klodo Mišelio (Klodijono) "Satyras ir nimfa".

Auksu ir subtiliais ornamentais papuoštos durys veda į klasicizmo salę. Čia gausu italų, rusų, lietuvių dailininkų, Jono Rustemo, Mykolo Elvyro Andriolio darbų. Įdomi bronzinė skulptūrinė grupė: vilkė su Romulo ir Remo skulptūrėlėmis. Yra nuomonė, kad ši skulptūra rasta kasinėjant Pompėją. Salės interjeras turtingas Meiseno, Sevro, Gartnerio, Popovo ir kitų fabriku porcelano dirbiniais.

Muzikos mylėtojus ypač patraukia įdomus mechaninis grojantis instrumentas—polifonas. Tai XIX a. vidurio mechanikos kūrinys. Tuo metu buvo madinga turėti mechaninį grojantį žaislą: dėžutę, narvelį su giedančiais dirbtiniais paukščiais, įmantriai skambančią taurę. Ši muzikinė dėžė žaislo neprimena. Greičiau tai gramafono prototipas. Tik šio instrumento grojančios plokštelės padarytos iš labai aukštos kokybės plono plieno. Jose išpjautos ir antroje pusėje užlenktos mažutės metalinės plokštelės užprogramavo tuo metu populiarius valsus, mazurk, polkas. Gausus plokštelių rinkinys įgalina išgirsti Oginskio polonezus, "Marseljetę" ir kitus kūrinius.

Nuostabus Peterburgo XIX a. vidurio meistrų iš Karelijos beržo pagamintas baldų kompleksas eksponuojamas Ampyro salėje. Šis kompleksas priklausė lietuvių poetui Jurgiui Baltrušaičiui. Šiais baldais naudojosi pas poetą M. Gorkis, A. Tolstojus.

Perėję prieškambarį, kurio juodos lubos papuoštos su dideliu meniniu skoniu, patenkame į Baltąją salę. Ją puošia šeši gobelenai. Du iš jų XVII a. pirmojoje pusėje austi garsioje Jakubo van Ziaubeno Bruselio manufaktūroje pagal Rubenso mokinių kartonus.

R. Eilunavičius

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Taikos ir nusiginklavimo kelias

Daugiau kaip 100 valstybių delegacijų vadovai savo kalbose Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos plenariniuose posėdžiuose pareiškė savo nuomonę dėl TSRS memorandumo "Už taiką ir nusiginklavimą, už tarptautinio saugumo garantijas".

Memorandume "Už taiką ir nusiginklavimą, už tarptautinio saugumo garantijas" Tarybų Sąjunga tarptautiniu mastu priminė pasiūlymus, kurie buvo keliami anksčiau, siekiant garantuoti sėkmę kovoje už taiką, branduolinio ginklavimosi varžybų apribojimą, už susitarimo atsisakyti jėgos naudojimo tarptautiniuose santykiuose sudarymą. Memorandume išdėstytas visas kompleksas priemonių, kurios pagerintų tarptautinį klimatą. Šiame dokumente aprėpiamas praktiškai visų ginklų rūšių—tiek branduolinės, strateginio ir taktinio pobūdžio, tiek įprastinės ginkluotės sumažinimo ar uždraudimo priemonės, o taip pat pasiūlymai tarp šalių sumažinti karinę konfrontaciją.

Plati, pagrįsta ir reali nusiginklavimo programa, kuri būtų priimta remiantis tarybiniu memorandumu, išgelbėtų žmoniją nuo branduolinės katastrofos. Juk jau dabar pasaulyje yra daugiau kaip 50 tūkstančių branduolinių užtaisų, o išlaidos ginklavimuisi per metus, jau siekia 500 milijonų dolerių. Suprantama, kaip pavojingas "vanagų" kurstymas imtis naujų ginklavimosi varžybų. Karo pavojus darosi vis ryškesnis, kaip Vašingtono militaristai ėmė postringauti apie "naują branduolinę strategiją". Užtad galima suprasti, kodėl žmonija taip aktyviai remia Tarybų Sąjungos iniciatyvą, pareikštą Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos XXXV sesijoje. Žmonija trokšta gyventi taikiai, nusimesti ginklavimosi varžybų jungą, siekia tarp tautų tvirto saugumo ir bendradarbiavimo. Tai šviesūs idealai, už kuriuos kovoja pažangioji pasaulio žmonija.

Bulgarijos sostinėje Sofijoje neseniai įvyko pasaulio tautų taikos parlamentas-sąskrydis. Tarė žodį, kad po 80-tųjų dešimtmetis turi būti persilaužimo metai pasaulyje už taiką. Vyksta taikos simpoziumai, konferencijos, mitingai, demonstracijos. Visur girdisi šūkiai: Taika per nusiginklavimą. Tarybų Sąjunga už taiką per nusiginklavimą. O kaip mūsų šalyje!? Taika per ginklavimą, taika iš jėgos pozicijų.

Ne kas laukia Social Security pensininkų

Atrodo, kad Social Security pensininkams naujo prezidento Ronald Reagan būsima administracija nieko gero nežada. Prez. Reagano galvoje kunkuliuoja, kad turi būti sumažinti pajamų mokesčiai, kad reikia didinti kariniams reikalams lėšas, ir kad būtų subalansuotas valstybės biudžetas. Sumažinti pajamų mokesčiai yra geras dalykas. Bet sumažinus pajamų mokesčius, iš kur imti pinigų kariniams reikalams ir kartu subalansuoti valstybės biudžetą? Žinoma, tai galima padaryti, bet tik socialinių programų sąskaiton. Vadinasi, mažiau pinigų skirti švietimui, pigių butų statybai, socialinio aprūpinimo pašalpinimui ir t. t.

Kiek kuri iš šių ir kitų socialinių programų nukentės, sunku pasakyti. Bet kad Social Security sistema bus viena iš artimiausių taikinių, tai neginčijamas faktas. Korporacijas atstovaujančioji didžiojoje spaudoje jau seniai girdisi užuominos, kad reikia aptaksuoti Social Security pensijos, kad reikia pertvarkyti pensijų didinimas, kuris dabar kasmet daromas, kad pensijos neatsiliktu nuo infliacijos. Ir, žinoma, kaip taisyklė, pertvarkymai būtų ne pensininkų naudai.

Tai užuominos, kurios seniai didžiojoje spaudoje keliamos. Gi dabar, vykstant valdžios perėmimui, išrinkto prez. Reagano patarėjai jau atvirai siūlo Social Security pensijas didinti lygiagrečiai su dirbančių algų didėjimu, o ne su infliacija. O kaip žinia, algos atsilieka nuo infliacijos. Vadinasi, kaip smunka algų perkamoji galia, taip smuktų ir pensijų.

Tačiau, pagal tų patarėjų siūlymus, labiausia būtų paliesti būsimieji pensininkai. Dabar išėjusių į pensijas pensijos yra lygios 41 procentui paskutinės algos. Būsimiems pensininkams siūloma beduoti 25 procentus paskutinės algos. Tenka tik įsivaizduoti, jeigu dabar dauguma pensininkų vos išsiverčia ir turi iš šalies uždariauti, kad pakenčiamai pragyvenus, o kaip būtų būsimiems pensininkams, jeigu jų pensijos bus beveik pusė mažesnės.

Kitas siūlymas yra, kad į pensiją būtų leidžiami sulaukę 68 metus amžiaus, o ne 65 kaip dabar yra. Be šių yra ir daugiau pensininkams nieko gero nežadančių siūlymų.

TRUMPAI

— Illinois AFL-CIO profsajungu suvažiavimas užgyrė rezoliuciją, reikalaujančią, kad valdžia paimtų valdyti kompanijų uždarytas įmones.

— Mirė žymus darbuotojas už taiką ukrainiečių kilmės amerikietis komunistas Emil Senuk. Pastaruoju metu jis redagavo laikraštį "Ukrainian American", einantį anglų kalba.

DIENOS TEMOMIS

PRAKTIKUOJA VERGŲ STOVYKLAS

Floridos autoritetai pažymi, kad vaisių ir daržovių plantatoriai praktikuoja vergų stovyklas. Vienas tokių—Raul Saldivar už darbininkų laikymą vergijoje tapo paimtas už pakarpos.

Daugiausia vergais paverčiami nelegaliai atgabenti darbininkai iš Meksikos ir iš kitur. Jiems didelių sodų ir daržų savininkai už darbo savaitę moka po \$5 ir neleidžia iš plantacijos ar fermos išeiti. Jų gyvenimo sąlygos nežmoniškos. Gyvena kaip vergai.

Savininkai aiškinasi, jog jiems taip mažai moka ir neleidžia išeiti tol, kol jie neatidirba jų atvažiavimo išlaidas. Bet yra atsitikimų, kad nelegaliai agentų atvežti dirba metus kitus ir kai kada net penkerius ir niekaip negali "atidirbti" transportacijos išlaidų.

"ŽMOGAUS TEISES" PASTUMS Į ŠALĮ

Illinois respublikonų senatoriui Charles Percy pagal eilę naujame kongrese priklausys būti užsienio reikalų komiteto pirmininku, juom ir bus.

Prieš išvykdamas į Maskvą, senatorius žurnalistas papasakojo, kad Reagano prezidentavimo metu "žmogaus teisės" JAV užsienio politikoje bus pastumtos į šalį ir nebevaisins pirmos rolės, kaip vaidino prez. Carterio užsienio politikoje.

Girdi, JAV visuomet bus už "žmogaus teisių" gynimą, bet užsienio politikoje pirmenybę turės svarbesni reikalai, ypač strateginių ginklų kontrolė.

Iš visko duodasi suprasti, jeigu SALT II sutartis bus užmiršta, Reaganas sieks SALT III sutarties. Kuo visa tai baigsis, sunku pasakyti. Bet vienaip ar kitaip bus bandoma vėl pradėti derybas su TSRS.

Triukšmas lietuvišku stiliumi

Tai, kad lietuviškieji nacionalistai, save "veiksniais" bei "vaduotojais" tituluoja, mėgsta triukšmauti, visiems žinoma.

Dar daugiau: tai—jų "politinės veiklos" esmė.

Tačiau palyginti retas dalykas, kad šis elementarus faktas būtų pripažintas viešai, visiškai nesišlapstant. Panaši bėda prieš kiek laiko ištiko Brooklyne, New Yorke, leidžiamą savaitraštį "Darbininką". Savo krikščioniškus skaitytojus jis ragino:

— Minėdami savo kolonijose, sukelsime kur kas daugiau triukšmo. O to triukšmo ir reikia, kad nebūtų užmiršta Lietuvos byla. Rūpinkimės ir rezoliucijomis. Rašykime jas vietoje, siųskime savo kongresmenams, senatoriams, prezidentui.

— Kai daugiau tokių rezoliucijų gaus, bus daugiau triukšmo. Rašykime, rėkime, reikalaujame, tvirtai laikykimės, nes tai geriausia proga išgarsinti Lietuvą.—

Šis raginimas buvo parašytas tomis dienomis, kai Tarybų Lietuva gražiai ir prasmingai šventė savo keturiasdešimtmetį. Suprantama, tai labai nemaloni data tiems, kurie 1940-aisiais prarado puikiai apmokamas veltėdiškas vietas, tiems, kurie apsikaisę patriotiniais lozungais bei gražiais šūkais engė savo tautą. Skirtingai nuo didžiulės tautos daugumos, Lietuvos šventė jiems—nelaimė. Reakcionieriai, ta, beje, yra atvirai priversti

BRANGSTA AUTOMOBILIO LAIKYMAS

Hertz korporacijos apskaičiavimu, šiemet automobilio laikymas atsieina 18 procentų daugiau, negu praeitais metais. Apskaičiuojant, buvo atsižvelgta, kiek šiemet pabrango automobiliai, kiek pabrango benzinas, tepalas, remontas, leidimai, apdrauda ir paskola perkant automobilį.

Antraip sakant, šiemet viena mylia automobiliu kaštuoja 6.4 cento daugiau, negu kaštavo praeitais metais. Arba, vidutiniu automobiliu važinėti dabar kaštuoja daug daugiau, negu kaštavo 1972 metais važinėti dideliu liuksusiniu automobiliu.

Taipgi pažymima, kad dabar automobilių savininkai senus automobilius rečiau keičia į naujus. Jeigu anksčiau keisdavo kas trečius metus, dabar bekeičia kas penktus metus.

KOMUNISTŲ TRIUMFAS PENNSYLVANIJOJE

Tenka pasakyti, kad šiemet prezidento rinkimuose komunistų partijos kandidatai daug daugiau balsų surinko, negu praėjusiais 1976 metais. Ypač daug daugiau surinko Pittsburgo Alleghany apskrityje—net 1,297 balsus, o tai yra keturis kartus daugiau, negu 1976 metais.

O dviejuose precinktuose komunistai, Hall ir Davis, netgi laimėjo prieš Carterį ir Reaganą. North Braddock miesto 3-čio wardo 3-čiame precinkte jie surinko 56 balsus, kai tuo tarpo Carteris 3, Reaganas irgi tris, Andersonas 75 balsus. Pittsburgo 26-to wardo 9-tame precinkte Gus Hall surinko 29 balsus, Carteris 27 ir Reaganas 24, Andersonas 205.

Westmoreland apskrityje komunistai šiemet surinko tris kartus daugiau balsų, negu 1976 metais.

pripažinti.

Bet kam reikalingas tas triukšmas ir "Lietuvos garsinimas"? Jokiu būdu ne Lietuvai ir netgi ne emigracijos daugumai. Triukšmauja—ir nelabai rimtai triukšmauja—būrelis tų, kurie ir svetur žūt būt nori vaidinti kažkokį vaidmenį.

Kaip gerai žinome, tie žmonės ieško sau "veiklos" tarpusavio peštyne, taip vadinamą "peticijų" ir "rezoliucijų" rašyme. Panašiai "politinei" veiklai Jungtinės Valstijos—labai dėkinga dirva: čia šūkauti ir rėkauti gali bet kas ir kiek tik nori. Ypač—prezidento rinkimų metais.

Tą žinodami, "vaduotojai" ragina vieni kitus "veikti". "Darbininkas" toliau rašo:

— Reikia kuo gausiau rašyti laiškus ir išreikšti pageidavimą, kad prezidentas aiškiai pasisakytų Baltijos kraštų reikalui.—

Visa tai—laiškai, "rezoliucijos", "peticijos" gula—geriausiu atveju—į penktąeilį Vašingtono valdininkų stalčius. Būrelis jau nelabai jaunų ir jau labai nedaug ką suvokiančių lietuviškos kilmės politikierių patenkinti, jie, mat, "veikia".

Tai, be abejonės, jų reikalas. Tik jiems niekas nedavė teisės šį vaikščią žaidimą žaisti Lietuvos vardu: su ja jie seniai nebenturi nieko bendro.

Vladas Mikšys

Vilnis, 1980 gruodžio 11

VARDAN TOS LIETUVOS

[KONSULO E. JUŠKIO KALBA]

[Tęsinys]

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnius" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spausdiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Nežiūrint į daugiau, kaip 20 metų per mokyklas ir bažnyčias, per šaulių ir jaunaliuvių, per ateitininkų ir skautų organizacijas, per kariuomenę ir partijas, per spaudą ir radiją varytą aršią antikomunistinę, antitarybinę ir antirusišką propagandą.

O tuos, kurie ir šiandien čia išėjimoje nesiliauja kalbėję apie "grubią okupaciją", viena vertus paprašyčiau nurodyti kiek 1940-jų metų birželį Lietuvoje buvo subomborduota miestų ir kiek kaimų buvo sugriauta, kiek Lietuvos kariuomenės kariuomenės kareivių ir karininkų žuvo ir kiek jų buvo paimta į nelaisvę ir uždaryta belaisvių stovyklose. O kita vertus, pasiūlyčiau: nuvykite į Tarybų Lietuvą vasario pabaigoje, kai minima Tarybinės Armijos gimimo diena. Nuvykite ir pamatysite kaip lietuviai tautą tą šventę pažymi. Mitinguose ir iškilminguose susirinkimuose, vaikštyne parkuose, linksuose vakarone klubuose ir šeimose. Sveikindami vieni kitus, keldami tostus už Tarybinę Armiją, džiaugdamiesi taikia Lietuvos padange, būdami tikri, kad Tarybinei Armijai stovint jos, kaip ir kitų tarybinių tautų taikaus darbo sargyboje, lietuvių tauta gali būti rami dėl savo ateities.

Ne svetimos valstybės ginkluotosios pajėgos lėmė, kad Lietuva stoji į socializmą kelią ir priėmė nutarimą sujungti savo likimą su kitomis TSRS tautomis. Tai padarė pati lietuvių tauta, jos darbo žmonės. Lietuvos liaudis kovoje už savo išsilaisvinimą tik pasinaudojo palankiomis tarptautinėmis sąlygomis, kurių ji neturėjo 1918-19 metais. Kaip savo knygoje "TSRS tautų gretose" pažymi Lietuvos Komunistų Partijos Pirmasis Sekretorius draugas Petras Griškevičius, "Lietuvos-TSRS savitarpio pagalbos sutartis, Tarybinės Armijos dalinių dislokavimas Lietuvoje pagal sutartį ir šių dalinių papildymas 1940 metų birželio mėnesį užkirto kelią hitlerinei Vokietijai ir apskritai bet kokiai imperialistinei kontrrevoliucinei intervencijai nuslopinti Lietuvoje bręstančią revoliuciją. Palikusi be Vakarų imperialistų paramos, Lietuvos buržuazija neturėjo jėgų ir sąlygų sustabdyti fašistinio režimo žlugimo".

Kruvinasis birželis arba

Naujos klasių kovos pamokos

Buržuazinė Lietuvos valstybė patyrė visišką bonkrūtą. Tačiau tai nereiškė, kad visi buvusieji jos ramsčiai pasidavė be kovos. Kaip rodo visų praeities ir dabarties revoliucijų istorija ir patyrimas, praradusios valdžią ir privilegijas socialinės klasės ne iš karto sudeda ginklus. Tai parodė ir rodo revoliucijos ir pilietiniai karai Anglijoje ir Prancūzijoje, Amerikoje ir Ispanijoje, Rusijoje ir Kinijoje, Kuboje ir Nikaragvoje, Angoloje ir Afganistane, visose pasaulio šalyse, visose tautose. Išimties nesudarė ir Vilnius, 1980 gruodžio 11

Lietuva. Kad tuo įsitikintum visai nebūtina studijuoti Tarybų Lietuvoje leidžiamus istorinius šaltinius. Užtenka pasiskaityti čia, Amerikoje išleistus buvusių buržuazinės Lietuvos veikėjų prisiminimų knygas, studijas, straipsnius.

Su piktu džiaugsmu ir pasididžiavimu juose rašoma, kaip buvo stengiamasi visais imanomais būdais kenkti jaunai Tarybų respublikai, sabotuoti jos kuriamąjį darbą, kaip buvo ruošiamasi susidoroti su ja ginklu. Tiesa, nė vienas rašančiųjų nesako, kad jis buvo ištūžęs dėl prarastų turtų, valdžios, privilegijų. Visa tai pridengiama gražiais šūkiams apie laisvę ir nepriklausomybę, tautos gerovę ir pan. Tačiau tik visiškai naivuolis galėjo ir gali patikėti tais šūkiams ir nematyti tikrųjų, giluminių neapykantos Tarybų valdžiai ir socializmui priežasčių.

Praradusiems valdžią ir privilegijas arba tiesiog apakintiems antikomunistinio auklėjimo ir antitarybinės propagandos žmonėms visai buvo nesvarbu, kad naujoji tarybinė valdžia Lietuvoje buvo atkurta be kraujo praliejimo, kad ji buvo sudaryta remiantis senąja dar galiojusia buržuazine konstitucija, kad toje valdžioje buvo lietuviai ir kad tą valdžią rėmė didžioji tautos dauguma. Jiems, tiek daug kalbėjusiems apie meilę tautai buvo visai nesvarbu, kad Lietuvos darbo žmonėms paėmus valdžią į savo rankas tuojau pat buvo padidintas atlyginimas darbininkams ir tarnautojams, kad visose gamyklose buvo įvesta aštuonių valandų darbo diena, kad žymiu mastu buvo sumažinta bedarbių sąrašas, kad šimtai tūkstančių nuskriaustųjų ir bedalių išėjo iš kumetynų, buvo išlaisvinti nuo būtinių parduotuvėlių kaip bernai ir mergos, nuo prasiškolimo bankams ir buožėms, gavo pastogę, kad duris atvėrė šimtai naujų mokyklų, bibliotekų, klubų, kad buvo pradėta rimtai spręsti sveikatos apsaugos ir aprūpinimo senatvėje klausimai, kad nauju plačiu užmoju buvo imtasi mokslo ir meno puoselėjimo.

Visa tai jiems buvo nesvarbu, nes tai netaravo jų savanaudiškiems tikslams. Ir todėl, neapykantos naujai santvarkai kupini jie ėmė regėti šmokslus, kurti penktąją koloną, kuri, sulaukusi patogaus momento, galėtų iš pasalų smogti tai santvarkai. Ieškodami paramos tam antilietuviškam veikimui didžiausio žmonių priešio stovykloje-hitlerinėje Vokietijoje, kuri plėnavo lietuvių tautą sunaikinti, nušluoti ją nuo žemės paviršiaus.

Norom nenorom negali neužduoti klausimo: ar turi teisę šiandien kalbėti apie meilę Lietuvai ir lietuvių tautai, apie meilę laisvei ir demokratijai tie, kurie dėjosi į sąjungą su hitlerine Vokietija, su kuria tuo metu jau kariavo ir vadinamosios Vakarų demokratijos-Prancūzija ir Anglija, kurie hitlerinės Vokietijos žvalgybai vadovaujant ir visais būdais padedant kūrė vadinamąjį "Lietuvių aktyvistų frontą", kurie išdavė hitlerininkams viską, ką tik žinojo apie Lietuvą.

Minėtuose memuaruose, studijose, straipsniuose su pasigardžiavimu rašoma, kaip, hitlerinei Vokietijai užpuolus Tarybų Sąjungą, kurios dalimi jau buvo tapusi ir Lietuva, LAF nariai—antitarybinė

penktoji kolona Lietuvoje—nėrėsi iš kailio padėdami hitlerinėms gaujoms užimti Kauną, kaip šauti besitraukiančius tarybinius karius, kaip pirmieji puolė suimėti ir žudyti lietuvius komunistus, komjaunuolius, visus Tarybų valdžios aktyvistus ir kaip, hitlerinei Vokietijai okupavus Lietuvą, buvo sudaryta vadinamoji "laikinoji Lietuvos vyriausybė" ir atstatyta buržuazinė santvarka. O tai reiškė, kad ir vėl, kaip ir 1918-19-aisiais metais, tik sulaukusi paramos iš imperializmo, šiuo atveju iš hitlerinės Vokietijos, Lietuvos buržuazija pajėgė Lietuvos liaudžiai primesti buržuazinę diktatūrą. Su pasitenkinimu, pikt-džiugiškai prisimenama visa tai, šlovinama kaip patrijotizmo viršūnė ir kartu begaliniai piktinamasi, kad, prieš pat prasidedant karui, Tarybų valdžia tai penktajai kolonai sudavė smūgį.

Cia, šioje auditorijoje nėra reikalo pasakoti apie tai, kad nemaža lietuviškų išėjimo organizacijų šiais metais minėjo vadinamąjį "kruvinąjį birželį". Minėjo ne pirmą kartą. Kiek skambiu žodžiu tokiomis progomis prikalbama apie laisvę, nepriklausomybę, meilę tautai, žmogaus teises. Ir kiek praeikimū išsivaidoma Tarybų Lietuvos ir visos Tarybų Sąjungos adresu, kaltinant jas viskuo, kas tik gali gimti aklos neapykantos penimoje vaizduotėje.

Dėl ko ir už ką? Dėl to, kad tarybinė vyriausybė, žinodama ir tai, kad karas su hitlerine Vokietija tapo neišvengiamas, ir tai, kad iš valdžią ir privilegijas praradusių žmonių Lietuvoje sukurta hitlerinės Vokietijos penktoji kolona, ėmėsi žygių tai kolonai neutralizuoti. Prisimindami šį įvykį, buvusieji penktosios kolonos nariai ir jiems prijauciantieji, priverstinai tos kolonos narių ir jos simpatikų perkėlimą į tolimesnius Tarybų Sąjungos rajonus 1941-aisiais metais ir dabar tebepiešia hitlerinės propagandos mašinomis skurdomis pačiomis kraupiausiomis spalvomis. Be to, begėdiškai, visai nebedami nei tiesos, nei sąžinės, pačių išprovokuotus, savignius tikslais padarytus Tarybų valdžios žingsnius gretindami ir su carinėje Rusijoje vykdytais revoliucionierių trėmimais į Sibirą, ir su hitlerininkų koncentracijos stovyklomis.

Niekas niekada netvirtino ir netvirtina, kad penktosios kolonos nariai ir jų sąjungininkai buvo iš anksto maloniai pakviesti, išlydėti su gėlomis, susodinti į minkštus pirmos klasės vagonus ir, orkestrais lydint, vežami iš Tarybų Sąjungos vakarinės dalies į rytinę, toliau nuo artėjančios žūtbūtinio fronto linijos. Tai buvo ne šventė ir ne ekskursija. Tai buvo atviros politinės kovos prieš Tarybų valdžią pasekmės. Sutinku, kad asmeniniu požiūriu palietiesiems tai buvo skaudus smūgis. Tačiau kiekvienas, kuris imasi rezistencijos prieš esančią valdžią turi žinoti, kad politinė antagonistinių jėgų kova buvo ir tebėra rūsti, o dažnai ir negailėtinga. Per visą žmonijos istoriją, visose valstybėse ir visose tautose. Ir Lietuva šiuo požiūriu nebuvo ir nėra išimtis.

O jeigu jau kalbama apie kruvinąjį birželį šiuolaikinėje Lietuvos istorijoje, tai reikia kalbėti apie tą nekaltų žmonių kraują, kuriuo buvo apšlakstyta Lietuvos žemė visose jos kampeliuose, apie kapus, kuriais buvo nusėta visa Lietuvos teritorija, kai, hitlerinėms ordoms ją okupavus 1941-aisiais metais, nesutriuškintos iki galo lietuviškosios penktosios kolonos narių ir jos

sąjungininkų, pasivadinusių tada baltaraišiais rankomis buvo nukankinti ir nužudyti tūkstančiai komunistų ir nepartinių, suaugusiųjų ir jaunuolių, vyrų ir moterų. Tie "patrijotai" tada nežūrėjo, ar tu lietuvis ar nelietuvis. Žudė kiekvieną, kuris atvirai buvo pareiškęs savo troškimą, kad Lietuva būtų tarybinė ir socialistinė. Klasinė priklausomybė ir klasiniai interesai ėmė viršų prieš tautinę priklausomybę ir tautinius interesus.

Ta priklausomybė ir tie interesai ėmė viršų ir pokario metais, kai Lietuvoje, jau išvijus hitlerines ordas, specialiai hitlerininkų palikti ar nespėjusieji su jais pasitraukti hitlerinės Vokietijos kolaborantai, buvusieji buržuazinės santvarkos Lietuvoje ramsčiai, o atskirais atvejais ir paprasti, bet nacionalistinės, antitarybinės ideologijos nelaisvėje esantys žmonės, visai patalpinami ir remiami Vakarų kapitalistinių valstybių, vėl su ginklu rankoje ėmėsi kovos prieš Lietuvos darbo žmonių 1940-aisiais metais padarytą pasirinkimą, prieš Tarybų valdžią ir socializmą. Šis trumpas Lietuvos istorijos tarpsnis išėjimoje dažnai irgi pateikiamas kaip kovos prieš "okupantus" ir "pavergejus" etapas. O tie "pavergejai", suprantama, tai ne kas kitas kaip tik Tarybinė Armija. Tačiau pakanka tik užduoti vieną klausimą, kad pasidarytų aišku, jog tai buvo kova ne prieš svetimuosius. O tas klausimas štai koks.

Kaip galėjo atsitikti, kad taip šurpia apibudinama Tarybinė Armija, neseniai baigus pergalingai triuškinči daugiamilijoninę hitlerinę karo mašiną, keletą metų niekaip "negalėjo" susidoroti su miškuose besislapančiais negausiais vadinaujamų "miško brolių" būriais? Atsakymas paprastas. Kaip ir 1940-aisiais visų pirma tai buvo pačių lietuvių kova už tai kokia bus Lietuva-socialistinė ar kapitalistinė, tarybinė ar buržuazinė. Ne rusus ir ne ukrainiečius, ne latvius ir ne armenuosius, ne estus ir ne gruzinus nakties priedangoje, iš pasalų, visų pirma ir kaip taisyklė užpuldinėjo, kuo žiauriausiai kankino ir negailėtingai žudė vadinamieji "miško broliai". Užpuldinėjo, kankino ir žudė visų pirma lietuvius. Tuos, kurie buvo už Tarybas, už socializmą, už sąjungą ir draugystę su kitomis tarybinėmis tautomis. O kita vertus, visų pirma ne rusai ir ne kazachai, ne armėnai ir ne ukrainiečiai, ne baltarusiai ir ne latviai, bet lietuviai, Tarybų valdžios ir socializmo šalininkai kovojo prieš tas nacionalistines bandas.

Apžvelgus šį lemtingą Lietuvai, audringą istorinį laikotarpį, savimai persiai išvados. Tarybų valdžia Lietuvoje buvo atkurta, socialistinė revoliucija joje įvyko ne 1925-aisiais ir ne 1938-aisiais ar dar kuriais metais, o 1940-aisiais. Ne tada, kada kažkas to panorėjo, o tik tada, kai pribrendo objektyvios sąlygos tai revoliucijai ir kai darbo žmonės, visos lietuvių tautos pažangiosios jėgos, komunistų partijos vadovaujamos, tinkamai pasinaudojo tomis objektyviomis sąlygomis, revoliucine situacija. Tokia tikroji ir vienintelė istorinė tiesa. Visi mėginimai tą tiesą grubiai iškreipti ir taip dirbtinai sukurti pagrindą politinei kovai prieš Tarybų Lietuvą yra ne tik visiškai be perspektyvos, bevilniški, bet ir giliai priešiški lietuvių tautai, kuri prieš keturis dešimtmečius padarė savo aiškų ir galutinį sprendimą. Visi mėginimai

(Nukelta į 4. puslapį)

"Kam priklauso Vilnius"

Naujoji, arba, kaip jau seniai ipratome sakyti—"dipukinė" emigracija mėgsta didžiulius savo švietėjišką lietuvišką veiklą. Be jokios abejonės—ši emigracija tiek visai kitokias sąlygas ir kitą gyvenimą rado pačiame krašte, nei senoji, tiek turi žymiai daugiau išsilavinusių žmonių.

Ir kaip tik viso to fone atrodo, kad švietėjiška veikla ji, deja, gali anaipol ne didžiulius. Kaip žinia, vienintelė lietuviška gimnazija Vakaruose liko tik Vakarų Vokietijoje. Toje pačioje gimnazijoje dažnai keičiasi vadovybė, vyksta daugiau barnių nei pamokų, gi mokiniai laikomi geležinėje "tautinėje drausmėje". Kai šiemet įvyko šios gimnazijos mokinių kelionė į Tarybų Lietuvą prieš tai dantimis pro liberalizmo kaukę sugriežė net "Akiračiai".

Yra, tiesa, šeštadieninė lietuviškos mokyklėlės, bet, deja, jų lygis labai žemas. Tą vis dažniau pripažįsta tiek jų vadovai, tiek mokinių tėvai.

Štai ką rašo Kanadoje leidžiamai "Tėviškės žiburiai":

— Pagrindinė mūsų praėjusių metų mokyklų problema tebebuvo vaikų mažėjimas.

— Ji ne tik nepagerėjo, bet netgi pablogėjo . . . po kelerių metų gal tik trys lituanistinės mokyklos beliks Kanadoje, ir tai su labai negausiu mokinių skaičiumi. Lietuvybė pradės džiūti iš šaknų.

Skundžiamasi, kad ypatingai didelė problema yra vadovėliai, kurie, anot laikraščio, "yra per sunkūs, nuobodūs, kad ir gražiai išleisti". Tačiau pagrindinė problema, be abejonės, yra pačių tėvų pažiūra į lietuviškos išlaikymą ir lietuvišką švietimą. Žodžiais labai patriotinė, buržuazinė visuomenė praktikoje žiūri tik konkrečios naudos, paiso tik pinigų ir karjeros.

Kaip žinia, nei vienam, nei antram tikslui lietuviybė padėti negali. "Tėviškės žiburiai" toliau rašo:

— Dalis tėvų taip pat prisideda prie mūsų mokyklų smukimo, pakankamai neįvertindami jų darbo . . . Yra pametę mokyklos tiks-

lą, pradėję žiūrėti į lietuvišką mokyklą kaip į vaikų pasaugojimo įstaigą.—

Nei šis laikraštis, nei kita buržuazinė emigracinė spauda nemato permainų į gerą ateityje. Juk kaip tik šie sluoksniai nusistatę prieš viską, kas—iš dabartinės Lietuvos. Tame tarpe ir prieš kultūrą bei švietimą. Visi gerai prisimename, koks triukšmas buvo kilęs dėl mokyklinio vadovėlio "Tėvų nameliai brangūs," kurio didžiulė ir pagrindinė "kaltė" buvo keletas nuotraukų iš dabartinės Lietuvos. Beje, Tarybų Lietuvos pažangą švietime sunku nutylėti netgi didžiausiems reakcionieriams. Tie patys Kanados "Tėviškės žiburiai" yra rašę:

— Jie, nuvykę ten, iš tikro didžiulioji, nustemba, apstulbsta savųjų giminių lietuviškumu, nuširdumu.—

Cia rašoma apie Vakarų Vokietijos lietuviškosios gimnazijos mokinių kelionę į Tarybų Lietuvą.

Laikraštis toliau tęsia:

— Kas iš to apstulbimo? Grįžę Vokietijon ar Amerikon, pasakoja savo išpūdžius vokiškai arba angliškai . . .

Įdomu, kad laikraštis, kurį čia cituoju, pateikia ir daugiau įdomių "nesušukuotų" minčių, kurių šiaip jau negausu buržuazinėje emigracinėje spaudoje. Kaip žinia, ši emigracija mėgsta kalbėti apie tai, kad vienas lietuviškos apsiereikimū—lietuviški saviveikliniai ansambliai. Beje, šia prasme yra išpūsta (prisimena nenoromis pasakėčios varlė, kuri sprogo besipūsdama prieš jautį) Čikagos šokių šventė. Šia tema Kanados laikraštis rašo:

— Lengviausiai perteikiama lietuviybė tautiniais šokiais, dainomis ir kitomis lengvosios muzos priemonėmis. Ji . . . greitai išlieja į raumenis, bet, deja, ten ilgai neišlieka.—

Suprantama, Kanados lietuvių laikraštis, nustatęs liūdną padėtį, tikrų išvadų nedaro.

Jis juk negali imti ir pripažinti akivaizdų faktą: lietuviybė neįmanoma be Lietuvos. **Vladas Mikšys**

Narkomanija ir jos priežastys

Narkomanija tapo chroniška, neišgydoma kapitalistinio pasaulio liga. Kaip rašo buržuazinė spauda, narkomanai užplūsta išsčius didžiausio "laisvojo pasaulio" miesto New Yorko rajonus. Vakarų Berlyno policija pranešė, kad 1978 m. 61 žmogus—daugiausia iš jaunimo, pradėdamas nuo 16 metų, žuvo nuo per didelių heroino dozių. O iš viso per pastaruosius trejus metus aukų skaičius šiame mieste pasiekė 230. Daugiau kaip 300 narkomanų buvo atgabenti į miesto klinikas kritiškose būklėse.

[KONSULO E. JUŠKIO KALBA]

(Atkelta iš trečio puslapio).

ištumti Lietuvos darbo žmones iš jų pasirinkto socialistinio ir komunistinio Lietuvos vystymosi kelio baigėsi pralaimėjimu. Tokia lemtis skirta ir visiems panašioms mėginimams ateityje. Laimėjo tie, kurie gynė teisų reikalą, tikruosius didžiosios lietuvių tautos daugumos, darbo liaudies interesus, kurie ne tik svajojo, bet ir kovojo už naują klestinčią Lietuvą ir ją sukūrė.

4

Viena iš pastarųjų "naujųjų" narkomanams — pensiklidinas (PCP). Septyni milijonai amerikiečių, besimėgaujanti šiomis "angeliskomis dulkėmis" (taip naujasis narkotikas vadinamas jų žargonu), nebemato juos supančio pasaulio tokio, koks jis yra iš tikrųjų.

Vakarų Vokietijos "spiegel" duomenimis, iš kiekvienų keturių bepročių, patekusių į ligoninę dėl PCP vartojimo, vienas tuoj pat patenka į lavoninę. Amerikos žurnalo "News Week" teigimu, nuo 20 iki 30 procentų Vakarų Vokietijoje dislokuotų JAV armijos dalinių kariškių reguliariai vartoja heroiną, o nuo 80 iki 90 procentų rūko marijuaną, maždaug pusė visų baudžiamųjų bylų, kurias nagrinėja karo tribunolai, susiję su narkomanija. 1979 m. pradžioje karo policija amerikiečių kareivinėse, esančiose Vakarų Europos šalyse, ir pirmiausia Vakarų Vokietijoje, aptiko hašišo už 12 milijonų dolerių.

Narkomanija griaužia ir aukščiausius Vakarų visuomenės sluoksnius. Amerikos žurnalas "Lady's Home Journal" rašo: "Kokainas ir marijuana populiarūs Vašingtono aukštuomenės priėmi-

Kažkokios kvailystės, pasakysite išgirdę šį pareiškimą. Jeigu jums Lietuvoj kažkokiu stebuklingu būdu pavyktų surasti beraštį, ir tasai pasakytų, kad Vilnius yra Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos sostinė. Jokių neaiškumų šiuo klausimu, atrodo, nėra ir būti negali.

Taip mąstydami, būsite visiškai neteisūs. Pasirodo—neaiškumų čia pilna! Tiesa, ne Lietuvoj, o šiaurės Atlanto. Štai ką rašo Kanadoj leidžiamas "dipukų" organas "Tėviškės žiburiai".

"Lenkų, ypač išėivijos, spaudoje dažnai būna straipsnių bei atsiminimų apie Lietuvą ir lietuvius. (. . .) Kai paliečiamas Vilnius ir Vilniaus kraštas, strainsniai baigiasi kaip toje pasakoje be galo: "Lenkija nuo Vilniaus ir Lvovo niekada neatsisakys". Dabar lenkų išėivijoje yra dvi vyriausybės ir du prezidentai. Dėl Vilniaus klausimo abi nesiginčija".

Kuo gi ne plačiausio masto tarptautinis skandalas?! Net du lenkų "dipukų" prezidentai, dvi vyriausybės bendromis jėgomis bando atimti iš lietuviškųjų "vaduojų" tai, ko anie neturi! O anie iš paskutiniųjų neatiduoda! Laikosi Vilniaus isitvėrę, kaip tais gražiais laikais, kai po poros klebonišku užtraukdavo "Mes be Vilniaus nenurimsim". Susinervinę "vaduojai" išmėtinėja panašaus likimo bendrams lenkams, kad dar tik prieš pora metų jie buvo žadėję gražinti Vilnių. Ir tai pareiškė ne bet kas, o pats egzilinės vyriausybės ministras pirmininkas Kazimieras Sabata? Kiek tada ponams vaduotojams buvo tyro džiaugsmo! Juk, pono Sabatos pareiškima girdejo pokalbyje dalyvavę keli būve aukšto laipsnio lenkų karininkai. Kitaip sakant, žodis buvo tartas prie liudininkų. Tiesa, ponas Sabata kalbėjo kažkaip ne visai aiškiai. Laikraščio "Nepriklausoma Lietuva" liudijimu, ponas ministras pirmininkas pripažinęs, kad Vilniaus krašto okupavimas buvo didelė lenkų klaida. Ligi šiol jisai galvojęs, kad tarp lenkų ir lietuvių tautų nėra jokio esminio skirtumo, bet dabar savo klaidą suvokė ir todėl Vilnių gražins. Tiesa, su nelabai aiškia sąlyga—jeigu būsima lietuvių "dipukinė" vyriausybė leis būsima "dipukinei" lenkų vyriausybei Kaune turėti savo "ranką". Ką tai reiškia, jo ekselencija smulkiau nepaaiškino, kuo sukėlė sunerimu-

siems "vaduotojams" nemažą galvosukį. Bet ranka tai ne koja, todėl minėti premjero žodžiai buvo patraukti kaip labai svarbi karinė bei diplomatinė pergalė, pasiekta be vienintelio šūvio!

Bet džiaugtasi buvo per anksti. Netrukus lenkiškųjų "dipukų" egzilinis prezidentas Stanislas Ostrovskis pasakė, kad "teisiniu atžvilgiu pripažįstame Lenkijos rytines sienas, kaip jos buvo nutartos Rygos sutartyje 1921 metais, ir mes privalome siekti jų atstatymo".

Tai kokie čia, atsiprašant, sąjūgininkai bendroje kovoje prieš daugialgį komunistinį smaką? Nespėji apsidairyti, o tave ima ir apvagia! Ir nukniaukia ne bet ką—sostinę! O ką tu jiems padarysi? Jų daugiau, jie net du prezidentus turi, dvi vyriausybes, tegu ir šešėlinės . . . Nebūtų dolerių, gal ir savo pinigų kaltų, kas juos žino . . . Iš jų visko galima laukti, tą jau seniai istorija įrodė . . . Ko? Ogi nieko gero. Atsiverskime vėl "Tėviškės žiburius" ir susiraskime jau paminėtą Stepo Varankos straipsnį. Pasirodo—nėra ribų lenkų klastoms. Reikalas štai koks: šiandien Vilnius yra lietuviškesnis negu bet kada. Pasirodo—komunistai čia nemeluoja. Todėl jų propaganda tuo lietuviškumu garsiai džiaugiasi, o slapta labai kremtasi bei pergyvena. Todėl, anot organo, "tam vyksmui sulėtinti bei sukliudyti jie pradėjo remti lenkus. Dėl to lenkai dabar Lietuvoje gauna įvairių privilegijų—mokyklų, saviveiklos ratelių, būrelių, draugijų . . .

. . . kyla klausimas, iš kur lenkų vėl tiek daug atsirado Vilniuje ir Vilniaus krašte? Ar kartais nevyksta slaptas jų grįžimas iš Lenkijos atgal ir pasirodymas būsiamiems įvykiams, kurie anksčiau ar vėliau turės įvykdyti? Ką į visa tai galima atsakyti? Tik vyriaus. Diagnozė, mūsų supratimu, čia labai aiški—marazmas. Todėl nėra prasmės gerbiamiems ponams aiškinti apie lenkinę nacionalinę politiką, apie tai, kad būtent jos dėka visas paminėtas "privilegijas"—mokyklas, saviveiklos ratelius, būrelius, draugijas Lietuvoj turi visi, kokiai tautybei bepriklaupti. Nes ir norėdama jiems to neišaiškinti. Nes ir norėdami jie to nesupras. Kaip ir paprasčiausio atsakymo į klausimą—kam priklauso Vilnius?

Kazys Bagdonavičius

muose taip pat, kaip ir vermutas "Martini". Pavyzdžiui, rašo šio leidinio korespondentas Meksinas, džiazo festivalio Baltuosiuose rūmuose metu 1978 m. vasarą "dūmų debesėlis" rūkant marijuaną, pakilo virš prezidento rūmų.

Šia liga serga ir tvarkos saugotojai, kurie turėtų kovoti prieš baisiausią XX šimtmečio nelaimę. 10 procentų Amerikos policininkų reguliariai vartoja narkotikus. Nereitai policininkai užmezga tiesioginius su nusikaltėlių pasauliu, su tais, kurie prekiauja narkotikais.

Pavyzdžiui, Anglijoje buvo paleistos specialios brigados kovai su narkomanais po to, kai paaiškėjo, kad policijos pareigūnai iš anksto įspėdavo prekiautojus narkotikais apie visas policijos akcijas, šitaip panaudodami kovą su nusikalstamumu kaip priemonę spekuliuoti ir

praturtėti.

Svedijoje išleista Jano Ramsfrio knyga "Narkomanija: priežastys ir profilaktika". Mokslininkas medikas daro išvadą, kad viena iš svarbiausių narkotikų vartojimo didėjimo priežasčių yra "socialinė sistema, kurioje galimas nedarbas, ypač tarp jaunimo". Kita priežastis, autoriaus nuomone, yra ta, kad neliko idealų, stiprėja nepasitikėjimas rytdiena, visuomenė nesutvarkyta socialiniu požiūriu.

— Kol Vakaruose egzistuoja "baisi ir išsigimusi realybė", viršum "visuomenės be ateities" kaip ir anksčiau kabos narkotikų debesėlis,—rašo žurnalas "Molodoy komunist".—Kaip šio baisaus nežmoniško pasaulio simptomas, kaip jo būtinas atributas.—

"Laikas ir įvykiai"

Vilnius, 1980 gruodžio 11

Ekvadoras mėgina eiti, bet . . .

[SUTRUMPINTAS]

Nepaprastai margas Lotynų Amerikos socialinis paveikslas. Prabanga ir baisiausias skurdas čia eina greta. Socialiniai kontrastai—nuolatine klasinių susidūrimų priežastis. Ne mažiau margas šio regiono politinis gyvenimas. Greta atvira diktatoriškų režimų kaip Čilės, Salvadoro, Bolivijos, pasiryžusių pralieti kraujo upes vardan vietos oligarchijos ir JAV monopolijų klestėjimo, gyvuoja ir pažangios vyriausybės, vykdančios nacionalinių interesų gynimo, antimonopolistinę, antiimperialistinę politiką. Meksika, Peru, Venezuela, Nikaragva, Panama—šių šalių nacionalinės problemos sprendžiamos įgyvendinant pažangius socialinius pertvarkymus. Šitokiu keliu mėgina eiti ir Ekvadoras, kur tik prieš metus kariškiai perdavė valdžią civilinei vyriausybei.

Lotynų Amerikos nacionalinės ekonomikos plėtotės didžiausiu stabdžiu šiandien darosi pusiau feodaliniai santykiai žemės ūkyje—dvarininkų (latifundininkų) žemėvalda. Tokia pat situacija ir Ekvadore, 270 tūkstančių kvadratinį kilometrų ir 8 milijonų gyventojų šalyje. Todėl civilinės vyriausybės dėmesio centre—žemės ūkio reikalai.

Pastaraisiais dešimtmečiais Ekvadoro žemės ūkis smarkiai atsiliko nuo kitų ekonomikos šakų. Kiekvienais metais didėjo maisto produktų importas, nes žemės ūkio produkcija nebesužėgė augti kartu su gyventojų prieaugliu. Trys pagrindinės eksporto kultūros—kava, kava ir bananai,—anksčiau davusios didžiąją dalį užsienio valiutos, besudaro trečdalią eksporto.

Šių kultūrų plantacijoms dabar ir suteiktas pagrindinis dėmesys. Mat naujoji vyriausybė ketina mažiau bėparduoti naftos, daugiau sunaudoti jos šalies reikalams, tad žemės ūkio produktų eksportas ir toliau pasilieka viena svarbiausių užsienio valiutos iplaukų.

Jau beveik visose bananų plantacijose įveistos labai derlingos veislės. Įgyvendinus kovos su kenkėjais ir ligomis programą, bananų plantacijos ėmė duoti geresnius vaisius, kas sudarė palankias sąly-

gas sėkmingai konkuruoti su kitais bananų tiekėjais pasaulinėje rinkoje. Praėjusiais metais Ekvadoras pardavė 1.4 milijono tonų šitų vaisių ir gavo 200 milijonų dolerių pajamų.

Plečiamos ir kakavos medelių plantacijos. Jos dabar užima 270 tūkstančių hektarų. Pagrindiniai kakavos tiekėjai—Guahaso ir Los Rijos rajonai. 1979 metais kakavos parduota už 232 milijonus dolerių. Kakava tarp Ekvadoro valstiečių ir fermerių ne tokia populiari, bet pasaulinėje rinkoje, padidėjus jos kainoms, pernai davė 247 milijonus dolerių.

Nacionalinė žemės ūkio pertvarkymo programa numato ne tik bananų, kavos ir kakavos plantacijų plėtimą. Didelės lėšos skiriamos keliams tiesti (reikalinga žemės ūkio produkcijai išvežti), gyvenamiesiems namams kaime statyti ir kaimui elektrifikuoti, sveikatos apsaugos sistemai sukurti, melioracijai ir šuliniams gręžti. Visų šitų sumanymų tikslas—kuo greičiau sumažinti atotrūkį tarp ekonominių pakilimą pergyvenančių centrinių Kito-Gvajakilo rajonų ir iki šiol visų užmirštos provincijos.

Apžvalgininkų nuomone, nacionalinė Ekvadoro žemės ūkio pertvarkymo programa visiškai reali, jos įgyvendinimas pakels žemės ūkio gamybą į naują pakopą. Kitas klausimas, ar ji išvaduos iš skurdo šimtus tūkstančių indėnų, kurie sudaro daugumą kaimo gyventojų. Reikalas tas, kad vyriausybės programa orientuojasi į vidutinį fermerį, o valstietis indėnas ir toliau lieka dvarininko pusininku. Tos žemės, kurios išdalytos valstiečiams anksčiau agrarinio reformų metu,—pačios nederlingiausios, o agrarinės reformos institutas neturi lėšų naujakuriams paremti. Be to, praėjusiais metais dar kariškių vyriausybė išleido įstatymą, saugantį žemėvaldžius nuo tolesnio jų žemių nusavinimo. Naujosios vyriausybės žemės ūkio pertvarkymo programoje irgi nekalbama apie bežemių ir mažžemių valstiečių reikalus. Čia ir yra silpnoji, iš socialinio taško žiūrint, šios programos pusė, kuri Ekvadorą gali nuvesti klystkeliais. L. Girėnas

Čekoslovakijos vertybių dar negražina

1939 m. kovo 15 d. fašistų kariuomenė pradėjo Čekoslovakijos okupaciją. Tą pačią dieną 9 val. ryto SS specgrupė įsibrovė į Prahos Nacionalinį parką. Į fašistų rankas pakliuvo vertybių už bilijoną kronų. Vienu metu visoje šalyje buvo grobstomi bankai, taupomosios kasos. Specgrupės naršė po muziejus ir privačias kolekcijas. Tai truko iki Čekoslovakijos išvadavimo 1945 m. Iš viso hitlerininkų bankų seifuose atsidūrė daugiau kaip 45 tonos aukso luitų, monetų ir vertingų daiktų.

1945 m. didelis kiekis šio aukso—tam tikra dalis dar su Prahos nacionalinio banko antspaudu—rasta Aachene ir perduota "saugoti" JAV. Amerikos-Britanijos-Prancūzijos komisija, kuri nagrinėjo klausimus dėl fašistų prisiplėšto turto grąžinimo tikrajam šeiminkui, 1946 m. nustatė, kad Čekoslovakijai reikia grąžinti 24.5 tonos aukso. 1948-ųjų pradžioje pirmieji 6,074 kilogramai atkeliavo į Prahą. Kitos 18.4 tonos šaliai negražintos ligi šiol.

Vilnius, 1980 gruodžio 11

Šios vertybės—8,003 kg aukso luitų ir 10,397 kg įvairių rūšių monetų, kaip ir anksčiau, yra JAV rankose. 1948-aisiais Washingtonas "išaldė" prasidėjusį aukso grąžinimą, kai Čekoslovakijoje įvyko pirmieji socialistiniai pertvarkymai.

Septinto dešimtmečio pradžioje buvo susitarta, kad JAV grąžins aukso, o Čekoslovakija išmokės rekompensaciją už nacionalizuotas Amerikos piliečių ir firmų vertybes. Dėl JAV kaltės iš to nieko neišėjo. 1974 m. sudaroma nauja sutartis, kurią priėmė ir JAV kongresas, bet ir šis susitarimas nedavė vaisių.

Teisėtas Prahos reikalavimas grąžinti vertybes tikrajam šeiminkui ligi šiol neįvykdytas. Dar daugiau. Jau ilgą laiką JAV bando apsukti reikalą taip, kad vertybių nereikėtų sugrąžinti. Antai kongreso narys Lester Wolf išplatino įstatymo projektą, kuriame siūloma paprasčiausiai aukso parduoti Čekoslovakijai, o gautus pinigus perduoti JAV finansų ministerijai.

Pagal spaudą parengė V. Strumila

Iš kraujo biznio kraunasi milijonus

Šiandien medikai, perpildami krauju, gali išgelbėti ne vieno žmogaus gyvybę. Būtent pastaroji aplinkybė ir patraukė tarptautinių koncernų dėmesį: prekybą žmonių krauju taip pat paversti pelningu bizniu. Azijoje ir Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose ir Lotynų Amerikoje visada galima rasti skurde gyvenančių žmonių, kurie už skatikus sutiks parduoti dalį savo kraujo.

Tai biznis, į kurį nereikia investuoti didelių sumų, tačiau kuris pelno milijonus. Panamerikinės donorų federacijos duomenimis, Lotynų Amerikoje egzistuoja ištisas tinklas "kraujo bankų", kurių kasdieninė apyvarta siekia 250 tūkstančių dolerių. Šią sferą monopolizavusios JAV kompanijos už litrą kraujo Centrinės Amerikos gyventojams moka 2-3 dolerius, o savo piliečiams jis parduodamas keliolika kartų brangiau.

Kraujui, kaip prekei, paklausa visuomet didelė. Vien pastaraisiais mėnesiais kraujo kaina Jungtinių Valstijų ir Vakarų Europos rinkoje pakilo ištisais 100 procentų.

Koncernų savininkai pelniui gauti pasitelkė paskutinius medicinos išradimus. Kraujo supirkimo stotyse kraujo plazma atskiriama nuo raudonųjų kūnelių, kurie čia pat suleidžiami atgal donorui. Tai daroma, žinoma, ne siekiant padėti kraują pardavusiam žmogui: dar tą pačią savaitę donoras vėl gali parduoti kraują. O po to supirkėjai sulaukia šio donoro tik po 90 dienų—tiek reikia laiko, kad atsistatytų hemoglobino kiekis.

Kompanijos "Hemo Karibien" filialas Haičio sostinėje Port of Prince įsikūręs aplūžusiame dviaukščiame name. Prie durų prikalta didelis skydas "Pastoviai superkame šviežią kraują". "Hemo Karibien" vadovybė ir filialo darbu negali skustis: biznis sekasi kuo puikiau. Haityje metinės nacionalinės pajamos vienam gyventojui nesiekia šimto dolerių. Daugeliui haitiečių už litrą kraujo gauti trys doleriai prilygsta pusei mėnesinio uždarbio. "Hemo Karibien" savo filialus turi Hondure ir Salvadore,

Dominikos Respublikoje ir Kolumbijoje. Kraujo žaliavą firma parduoda Jungtinių Valstijų multikoncernams.

Kol dar Nikaragvoje viešpatavo Samorų šeimynėlė, prie kraujo supirkimo centrų pastoviai rikiavosi eilės. Kraujo biznis buvo paties diktatoriaus monopolija. Kasdien būdavo paimamas kraujas iš 600 donorų. Už litrą firma mokėjo penkis dolerius. Kiekvienam, kas tą pačią savaitę atėdavo parduoti kraują antrą kartą, mokėjo 71 cento "premiją". Kraujo plazmą Somoza parduodavo į Jungtines Valstijas arba į Vakarų Europą, į ten gabendavo diktatoriaus karo aviacijos lėktuvai. Somozos šeimynėlė prekiaavo ir krauju, kurį prievarta (ir žinoma veltui) imdavo iš politinių kalinių.

Brazilijos kraujo konservų eksportas formaliai uždraustas. Tačiau valdžia nepajėgia kontroliuoti visų 900 šalies kraujo bankų, kurie nelegaliai išsiunčia į užsienį šios prekės už 6 milijonus dolerių.

Brazilijos donorų susivienijimo prezidento žodžiais, kontrobanda išvežama kraują perka Amerikos kompanijos "Ailend", "Orto dalegnostik". . . . Prancūzijos firmos "Marjé" ir "Rono Pulen", Vakarų Vokietijos farmaceutinių įmonių savininkai. Šių metų pradžioje viename Brazilijos dienraštyje galima buvo perskaityti skelbimą: "Portelos sambos mokyklos mokiniai sutinka parduoti savo kraują, kad galėtų įsigyti kostiumus Rio de Žaneiro karnavalui".

Ir visiškai priešingu pavyzdžiu, kaip elgiamasi su žmogaus krauju, galima laikyti Kubą. Vienu pirmųjų savo dekretų revoliucinė vyriausybė uždraudė supirkinėti žmonių kraują. Donorystė Laisvės saloje—humaniškas ir su jokių pasipelnimų nesuliejantis poelgis. Po 1970 metų žemės drebjimų Peru ir 1972 metais—Nikaragvoje, Kuba nemo-kamai atsiuntė nukentėjusioms nuo stichijos šalims tūkstančius litrų kraujo.

Iš Rytų Vokietijos laikraščio "Vochenpost"

Centrinės Amerikos komunistų deklaracija

Vienoje Centrinės Amerikos šalyje įvyko Centrinės Amerikos šalių, Meksikos ir Panamos komunistų ir darbininkų partijų pasitarimas, sakoma informaciniame pranešime, kurį Meksikoje išplatino Meksikos Komunistų partijos CK spaudos komisija.

Pasitarimas priėmė politinę deklaraciją, kurioje analizuojama dabartinė padėtis regione.

Ryšium su bendra kapitalizmo krize dabartinei padėčiai Centrinėje Amerikoje yra būdinga, kad imperializmo ir buržuazinės-dvarininkinės oligarchijos viešpatavimo sistema nuolat silpnėja, vis labiau plečiasi liaudies ir demokratų kova, į kurią kasdien įsijungia vis platesnės masės, pažymima deklaracijoje. Centrinėje Amerikoje labiau negu bet kuriame kitame jos istorijos etape artėja revoliucija. Nugalėjo liaudies demokratinė ir antiimperialistinė revoliucija Nikaragvoje. Artėja Salvadoro liaudies pergalė.

Amerikos imperializmas griebiasi visokių manevrų, stengdamasis sulaukyti Centrinės Amerikos tautų išsivadavimo procesą, sakoma do-

kumente.

Pasitarimo politinėje deklaracijoje pažymima Salvadoro patriotų kovos už revoliucinių jėgų susivienijimą laimėjimai. Farabundo Marti nacionalinio išsivadavimo fronto ir revoliucinio demokratinio fronto įkūrimas vertinamas kaip strategiškai svarbus užtikrinant Salvadoro liaudies pergalę. Pirmučiausia komunistų ir visų revoliucionierių pareiga—kovoti už revoliucijos pergalę Salvadore, visokeriopai remti revoliucinio proceso plėtojimą Gvatemaloje.

Deklaracijoje pabrėžiama, kad kova už demokratiją, nepriklausomybę ir pažangą yra reikšminga kaip svarbi kovos už socializmą ir komunizmą sudedamoji dalis.

Dokumento pabaigoje visos tautos, visos Lotynų Amerikos ir viso pasaulio demokratinės ir revoliucinės vyriausybės raginamos neleisti JAV militarizmui organizuoti karinę agresiją prieš Centrinės Amerikos tautas. Raginama neleisti, kad Jungtinių Valstijų vyriausybės vykdoma "šaltojo karo" politika pakirstų visuotinę taiką.

AUGA PAMAINA

Gerai ryšiai yra užsimezgę tarp Kupiškio rajono "Šviesos" kolūkio ir Subačiaus vidurinės mokyklos. Jau ne vienas mokyklą baigęs moksleivis darbuojasi kolūkyje mechanizatoriais.

Moksleiviai šiemet suteikė kolūkiui didelę paramą nuimant derlių. Ir prasidėjus pamokoms, kolūkio mechaninėse dirbtuvėse, fermose dažnai svečiai šios mokyklos vyresniųjų klasių moksleiviai. Kolūkio pirmūnai neretai ateina į mokyklą papasakoti apie savo darbą, pasidalyti mintimis apie labai reikalingą žemdirbio profesiją.

Nuotraukoje: vienuoliktokės su savo viešnia — melžėja M. Užsieniene.

G. Svittojaus nuotr.

Naujas pienininkystės kompleksas

[SUTRUMPINTAS]

Kauno rajone, Mičiurino tarybinio ūkio-technikumo Poderiškių skyriuje buldozeriai suburgė prieš dvejus metus. Vietos gyventojai, pamatę, kokia didžiulė duobė kasama pamatams, nenorėjo tikėti: nejaugi bus tokia karvidė... "Ir karvės bus, ir pašarų cechus, siloso tranšėjos, šienainio bokštai, ir lietaus vandens surinkimo rezervuarai—iš viso trisdešimt septyni statiniai,—sakė pienininkystės kompleksui kertinius akmenis dėję teritorinio statybos tresto kilnojamosios mechanikos kolonos vyrai. Dabar gi baigiama pirmoji stambaus pienininkystės komplekso dalis.

Sios kolonos kolektyvui ir teko pagrindinis darbų krūvis. Komplekso statyboje nuolat dirbo apie aštuoniasdešimt mūrinių, konstrukcijų montuotojų, betonuotojų, stalių, apdailininkų. Jiems padėjo LTSR gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto Kauno kilnojamosios mechanizuotos kolonos statybininkai, atlikę visus vidaus santchnikos, elektros, melžimo bloko montavimo darbus. Teritorinio statybos tresto apdailos darbų valdybos žmonės mūrįjo dūmtraukį ir vandentiekio bokštą. Plungiškiečiai montavo šieninio bokštus, respublikos Ryšių ministerijos kilnojamosios mechanizuotos kolonos kolektyvui buvo pavesta kompleksą telefonuoti ir radiofikuoti.

Statant šį objektą, tik pirmajai jo eilei panaudotos 104 dvylikametris gelžbetonio sijos, sumontuota per 90 tonų metalinių gardų, 1,100 kvadratinų metrų ventiliacijos vamzdžių, nutiesta apie 5 kilometrų vandentiekio ir kanalizacijos tinklų.

Ką duos Mičiurino tarybiniam

ūkiui-technikumui pienininkystės kompleksas, kuriame, baigus jį visą statyti, bus laikoma du tūkstančiai karvių?

Iki šio prižiūrėti dviem tūkstančiam karvių būtų reikėję 200-250 žmonių, o dabar pakaks šešiasdešimties.

Vienam centneriui pieno pagaminti ūkyje reikėjo beveik penkių žmogaus darbo valandų, o dabar užteks mažiau kaip dviejų. Kompleksui pradėjus veikti visu pajėgumu, pieno gamyba ūkyje padidės daugiau kaip dvigubai.

Karvės čia stovės palaidos laikymo cechuose, pašarus dalins mobiliais transporteriais. Atskirioms sekcijoms specialiais takais jos bus leidžiamos į nepertraukiamo veikimo melžimo agregatą-karuselę. Čia dirbs penkios melžėjos operatorės, kurios vienu metu melš keturiasdešimt karvių.

Palengvės ir valytojų darbas. Padedant hidraulikai, mėšlas kanalais bus paduodamas į karantinius rezervuarus, gabenamas į laukus kompostuoti su kraikėmis dupėmis.

A. Marčiulionis

NAUJOS GYDYMO ĮSTAIGOS

Jurbarko centrinė rajoninė ligoninė nuo šiol galės priimti du šimtu ligonių daugiau. Čia pastatyti nauji gydymieji bei ūkiniai korpusai.

Naujas patalpas gavo diagnostinė klinikinė laboratorija, operacinė, fizioterapijos blokas, priėmimo skyrius.

Iš viso respublikoje šiame penkmetyje lovų skaičius padidėjo penkiais tūkstančiais lovų. Gydytojų profilaktikos įstaigų statybai respublikoje panaudota 84 milijonai rublių.

KUR BĖGA ŠEŠUPĖ...

Prie Suvalkijos lygumomis vingiuojančios Šešupės iš toli šviečia baltamūris, daugiaaukštis Kapsukas. Prieš ketvirtį amžiaus žymaus revoliucionieriaus vardu pavadinta senoji Marijampolė neatpažįstamai pasikeitė. Ypač reikšmingi miestui ir jo gyventojams buvo pastarieji penkeri metai. Kapsukui suteiktos respublikinės priklausomybės miesto teisės, o tai sudarė dar geresnes sąlygas jam plėstis, tapti svarbaus regiono centru.

Apie tai, kas padaryta per šį penkmetį (1976-1980), kokios miesto vystymosi artimiausios perspektyvos žurnalistui A. Norvaišui pasakoja Kapsuko miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas, Plano komisijos pirmininkas Vitas Jakelaitis.

***

1955 metais, kai miestui buvo suteiktas Kapsuko vardas, statybininkai pradėjo dėti pirmųjų naujų daugiaaukščių namų pamatus. Per palyginti trumpą laiką išaugo du—Draugystės ir Degučių mikrorajonai, profesinių technikos mokyklų miestelis. Sukurtas pramonės rajonas. Pirmoji jo įmonė—TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamykla, greitai švęs savo dvidešimtmetį. Sios įmonės produkcija žinoma visose broliškose respublikose, siunčiama į 30 užsienio šalių.

Sparčiausiai Kapsuko pramonė ir pats miestas augo šį penkmetį. Pradėjo veikti Putliųjų verpalų gamykla, kuri dabar savo produkciją siunčia į šešiasdešimt šalies trikotažo fabriku. Pastatytas vienas didžiausių šalyje Pieno konservų kombinatas. Pirmuosius savo istorijos puslapius rašo naujos Autoremonto bei Statybinių konstrukcijų gamyklos. Rekonstruotas ir išplėstas Cukraus fabrikas bei Maisto pramonės automatų gamykla, gauta daug naujų našesnių įrengimų. Šiemet Kapsuko pramonės įmonės pagamins produkcijos maždaug už 180 milijonų rublių, arba dvigubai daugiau negu 1975 metais.

Atsiradus mieste naujoms gamykloms, kapsukiečiams teko per trumpą laiką išmokti daug naujų profesijų. Todėl be ankščiau buvusių Kultūros bei Pedagoginės mokyklų, atidarytos trys profesinės technikos mokyklos, kuriose ruošiami šiandieniniam Kapsukui reikalingi aukštos kvalifikacijos darbininkai.

Aštuoniuose miesto vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose mokosi daugiau kaip septyni tūkstančiai moksleivių. Naujuosiuose Draugystės bei Degučių mikrorajonuose iškilo dar trys vaikų lopšeliai-darželiai.

Per pastaruosius penkerius metus Kapsuko gyventojai gavo apie du tūkstančius naujų, gerai įrengtų butų. Miestą papuosė devynių aukštų namai, o netrukus keliasdešimt šeimų persikels į pirmąjį dvylikaaukštį namą Draugystės mikrorajone. Dabar klojami pamatai kitiems tokiems "dangoraižiams". Juos pastačius, bus baigti formuoti Draugystės ir Degučių mikrorajonai.

Miesto komunikacijos jau žengia per Šešupę. Kairiajame jos krante pradėtas statyti trečiasis—Moklų mikrorajonas. Jame apsigyveno daugiau kaip penki tūkstančiai gyventojų.

Nutiestos naujos ir paplatintos senosios gatvės. Miesto tvarkymui dabar kasmet išleidžiama daugiau kaip po milijoną rublių. Prie Šešupės vingio pasodintas parkas, įrengta ir toliau turtinama poilsio zona. Minint V. Mickevičiaus-Kap-

suko gimimo šimtąsias metines, šių metų pavasarį miesto parke pastatytas žymaus revoliucionieriaus paminklas.

Gražėja miesto centras—Karolio Poželos aikštė. Išraiškinga ansamblių rytinėje jos dalyje sudaro prekybos centras ir dešimties aukštų "Sūduvos" viešbutis, pietinėje—naujasis Ryšių mazgas, kurio priestate įrengiama galinga automatinė telefono stotis. Šiuolaikinės architektūros pastate įsikūrė administracinės įstaigos. Baigiant formuoti Karolio Poželos aikštę, dar bus pastatyti Tarybų ir Kultūros rūmai. Ateityje miesto centras taps pėsčiųjų zona.

Už miesto ruošiamės iškelti dvi senas gamyklas—Autonormalių ir "Šešupės" audimo fabriką. Aplinkiniais keliais pasuks tranzitinis autotransportas. Jau padarytas apvažiavimas iš Kauno į Kalvariją, dabar pradėdamas tiesti apvažiavimas ir Kaliningrado link.

Nebepajėgia aprūpinti išaugusio miesto senoji vandenvietė. Todėl pradėta statyti nauja—Gižų. Aukščiau Kapsuko ant Šešupės pastatyta užtvanka. Prie dirbtinių marių galės praleisti poilsio dienas ir laisvalaikius tūkstančiai žmonių.

Per nepilnus penkerius metus Šilutės tarpūkinė gyvulininkystės įmonė patiekė vartotojams daugiau kaip 55 tūkstančius centnerių kiaulienos. Čia taip pat išauginta 57 tūkstančiai paršelių.

Nuotraukoje: Šilutės tarpūkinės gyvulininkystės įmonės reprodukcijos ceche.

M. Baranauskas nuotr.

Vilnius, 1980 gruodžio 11

Rašo iš Vakarų Vokietijos

POPIEZIUS

Popiežius Jonas Paulius II atrodo yra didelis kelionių mėgėjas. Ši m. lapkričio 15-19 dienomis jis lankėsi Vakarų Vokietijoje. Vokietija nėra katalikiškas kraštas, pusė tikinčiųjų yra protestantai. Nors ir Vokietijos katalikai mėgino popiežiaus viešnagę glorifikuoti, vis tiek išryškėjo tarp tikybių konfliktai.

Šiais metais Vak. Vokietijoje buvo švenčiamos 450 "Confessio Augustana" metinės. Šioje šventėje dalyvavo ir Lietuvos liuteronų bažnyčios vyskupas Jonas Kalvanas. Viena iš katalikų ir protestantų skilimo priežasčių buvo, kad protestantai nepripažino popiežiaus primato Romos katalikų vyskupo Kristaus vietininku žemėje. Dabar popiežius Jonas Paulius II savo viešnagės metu ne kartą šnekėjo apie bažnyčios vienybę, bet jis pats mato, kad jis kaip popiežius yra didžiausia kliūtis vienybei. O gal jis ir mano, kad bažnyčių susivienijimas vyktų po katalikų sutanų skvernais...

Kaip kitaip galėjo ir būti? Katalikų bažnyčia reikalavo ir gavo iš valdžios piliečių mokesčių pinigų. O mokesčiai ne vien tik katalikų sudėti... Dar gražiau... Vokietijos katalikai savo oficialioji bažnyčios istorijoje, išleistoj šventės proga, apšmeižė protestantų vadą Martin Luther. O liuteronų mokesčių pinigų pasiimti nesigėdino... Kiek dabar negalutinai suvestos sąskaitos rodo, tas visas spektaklis su popiežium kainavo virš 20 milijonų vokiškų markių, o į parengimus, katalikų teigimu, susirinko apie pusantro milijono žmonių, daug mažiau negu buvo numatyta. Be to Vak. Vokietijos televizija 25 valandas rodė, nepriskaitant ir tų valandų, kai visokie "ekspertai" mėgino "dieviškai" interpretuoti popiežiaus kalbas. Kartais imdavo net pyktis, nes per tas ilgas popiežiaus kalbas, kai kurie žmogui reikalingi televizijos programos punktai, kaip žinios, būdavo atidėti. Teko prisiminti, kad Maskvos olimpinės žaidynės televizija tik 15 minučių santraukas po žinių rodydavo. Vokietijoj juk sporto mėgėjų yra daug daugiau, negu tikinčiųjų katalikų... Geresnio pavyzdžio, kaip Vokietijos visuomenė valdančiųjų manipuliuojama—tikriausia nerasi.

Teko skaityti, kad šis lenkas popiežius yra labai konservatyvių pažiūrų. Tas pasivirtino ir jo pamoksluose, bet ir išryškėjo kita jo savybė, tai baikštumas. Miunchene į organizuoto katalikiško jaunimo atstovės klausimą neatsakė, kodėl Bažnyčia į šiuo dieninius gyvenimo klausimus neturi atsakymo, bet reaguoja draudimais, neieško jaunimui atsakymų draugystės ir sekso klausimais. Programoje buvo numatyta, kad popiežius į tai duos atsakymą, bet Jonas Paulius II sutrumpino programą ir išvyko su savo permatomą stogą turinčiu automobiliu, pravažiuodamas nesustojęs prie tos vietos, kur neseniai dešiniųjų ekstremistų bomba nužudė 13 žmonių ir kurios pasekmes ir šiandien kenčia tautietis Vytautas Mečionis. Bet čia buvo tik dešiniųjų aukos...

Tikriausia ir dabar Lietuvos išievių ypač katalikiškuose laikraščiuose pasirodys foto su lietuvių veikėjais ir popiežium. Vasario 16 gimnazijos mokiniai su tautiniais dra-

bužiais figūrus kaip dekoracija. Veikėjai mėgsta "per tvorikę" nufotografuoti su popiežium ir aiškinti, kad čia neva buvo kokio nors audiencijoj... Bet tikriausia niekas iš veikėjų nedrįsta jam priminti, kad pagaliau po 40 metų Vilniaus arkivyskupija būtų prijungta prie Lietuvos ir atitaukta iš Lenkijos episkopato valdžios. Nesuprantama, kad Vilniaus vyskupijos valdytojas yra vysk. Ed. Kiesel, lenkas iš Bialystok. Nesuprantama, kad su šios "tvarkos" šalininku popiežium lietuviai veikėjai mėgsta fotografuotis. Man atrodo, kad šalia Lietuvos tikinčiųjų yra vienintelis, kuris nori Vilnių pagaliau bažnytine tvarka prijungti prie Lietuvos, tai komunistas Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministras Gromyko, kuris ligi šiol veltui tuo reikalu varstė Vatikano duris.

AMNESTY

Kai dar jaunas buvau, buvau sužavėtas "Amnesty International" kalinių pagalbos organizacijos darbu. Mat už politinių kalinių laisvę, o jeigu dar pats šiek tiek politinių ambicijų turi, kovoti, atrode, verta. Juk ir pačioj Vokietijoje yra politinių kalinių. "Amnesty International" mano jaunom dienom atrodė, kad ji nėra manipuliuota. Bet sensti ir gudrėji. Ši organizacija vis skelbia kalinius su prašymu dėl jų išlaisvinimo "bombarduoti" prokurorus ir valdžių galvas laiškais. Bet ligi šiol man neteko užtikti, kad būtų šios organizacijos rūpinamasi bent koku Vak. Vokietijos politiniu kaliniu. Susimąčiau—ir pradėjau knistis į literatūrą. Man paaiškėjo, kad ši organizacija yra "šaltojo karo" tęsėja, bet liberališkesnė savo metodais. Kad ši organizacija manipulioja savo "tikinčius", paryškėja kai pasiskaitai, kaip visuomenei pristatomas tautietis Viktoras Petkus, kuris tapo šio mėnesio politiniu kaliniu. Organizacija visai mėgina jį padaryti "politiniu", nutylėdama, dėl ko jis šį kartą kalio. Ne paslaptis, kad Petkus buvo vienos katalikų bažnyčios Vilniuje zakristijonas. Jam buvo įrodyta, kad jis su jaunikiškais seksualiniais pasitenkino. Už tai jis jau ne kartą buvo teistas, gavo 10 metų kalėjimo ir dar 5 metus tremties. Šis faktas turėjo būti "Amnesty" ne paslaptis, nes Maskvos olimpijadoms metu vieno Italijos homoseksualistų aktyvisto akcija Maskvoje, kur buvo reikalaujama Petkui laisvę, ypač Vakarų spaudoje turėjo didelį atgarsį. Bet man atrodo, tai buvo samoningai išleista, nes kas jau Vakaruose norės reikalauti laisvės pederastui...

Romas Šileris

Nori uždaryti Miegus aerodromą

1976 m. Čikagos miestas gavo \$1.6 milijonus paruošimui ir išlaidų Meigs aerodromo publikos naudojimui. Dabar miesto merė J. Byrne pranašauja, kad ji mananti Miegus uždaryti ir toje saloje įrengti parką.

Federalinės Aviacijos administracija sako, kad ji nesanti gavusi tiesioginio merės pasiūlymo Miegus aerodromą uždaryti.

Sakoma, kad Miegus aerodromas per metus turi apie 86,000 nusileidimų bei pakėlimų. Žinovai sako, kad jei merė uždarytų Miegus, tai susilauktų federalinės valdžios nepasitenkinimą ir Čikaga gali prarasti daug paramos.

Miami, Fla.

PARENGIMAS

Kaip kasmet, taip ir šiemet LLD 75 kp. surengė pietus spaudos naudai. Tik gaila, kad nesėpėjome gerai išgarsinti. Laikraščiai, kuriuose garsinom, Miami pasiekė tik po parengimo. Gal tai buvo mūsų klaida.

Zmonių atsilankė vidutiniškai. Buvo malonu matyti tokius senus veikėjus, kaip V. Boviną ir R. Chuladą, kurių sveikata neleidžia jiems daug kur išeiti.

Ačiū visiems draugams ir draugėms, prisidėjusiems surengti šiuos pietus. Alekas ir Valentina Nevins pagamino pietums maistą, tortus iškepė ir paaukojo N. Iešmont, H. Chelkis, S. Lazauskas, U. Daugirda, H. Hinman, G. Rusinskas, M. Kvetkas ir M. Novitski. Sie patys nariai aukojo ir dovanas laimėjimams, prisidėjo dar su aukomis R. Chulada ir Jurevičiai. Parengimo pirmininkė buvo Marie Koch. Ji parengimo dalyvius pakvietė prie stalų ir visus pasveikino. Pirm pradendant valgyti ukrainiečių choras padainavo keturias daineles, kurios visiems labai patiko. N. Iešmontienė pakalbėjo apie mūsų spaudos vertę ir apie vąj. Baigdam kalbą atsikreipė į susirinkusius, kurie skaito lietuviškus laikraščius, kad jiems paaukotų kiek kuris išgali.

Po pietų buvo muzika ir vyko šokiai.

Pelno liko \$181.10. Aukų sudėjo: Apolonia Bečienė \$10, Helen Hinman \$5.00, S. ir J. Jurevičiai \$5.00, ukrainiečiai draugai sukėlė \$32.00. Aukos ir pelnas padalintas per pusę "Vilniai" ir "Laisvei". Be to, A. Svėgžda aukojo \$30 "Vilniai" ir už prenumeratą užsimokėjo \$10.00.

LIGONIAI

J. Krasnickas serga jau daugiau kaip metai. Mėnesį buvo ligoninėje, vėliau gyveno nursing home prieglaudoje. Dabar teko sužinoti, kad jis vėl ligoninėje—N. Miami General Hospital, 1701 N. E. 127 St., N. Miami 33161. Man iš ligoninės sakė, jog jo "condition satisfactory".

Apolonia Bečienė padidavė ligoninė. Sakė, turės pabūti kokią savaitę sveikatos ištyrimui. Charles Tamošiūnas jau sugrįžo iš ligoninės į namus. Frank Mankauskas, išbuvęs kiek laiko ligoninėje, sveiksta. Parengime netgi bilietus prie durų pardavinėjo. M. N.

RŪPESTINGAI APKALBĖTI "VILNIES" PASTATO REIKALAI

Lapkričio 22 d. 12 val. dieną "Vilnies" patalpose įvyko Lietuvių Darbininkų Apšvietos Draugijos narių susirinkimas, kuriame buvo plačiai ir rūpestingai apkalbėtas "Vilnies" likimas. Visi dalyviai vienbalsiai pasisakė, kad turime daryti žingsnius ir tartis su kitomis nacionalėmis organizacijomis.

Po platesnio pasitarimo, nutarta šaukti visuotiną narių susirinkimą ir jiems išdėstyti planus.

Tokio susirinkimo laikas dar nepaskirtas. Prašau sekti spaudą, kur bus pranešta. Prašau visus minėtos organizacijos narius be jokio atidėlio būtinai dalyvauti.

Buvo apkalbėtas namo prižiūrėtojo reikalas ir esamo buto išnuomavimo klausimas. Būtų smagu, kad atsirastų pavienis draugas ar pora ir apsigyventų "Vilnies" patalpose. Vieta puiki ir patogai.

Sekr. J. M-nė

Cicero žinios

DEGĖ AUTOMAŠINA

Nežinomi piktadariai uždegė Ford Torino automašina, kuri stovėjo arti užėigos 49th Ave. ir 15 St. Gaisras vyko 2:30 val. dienos laiku. Policijai pavyko užgesinti, bet padegėjų nesurado.

SUDEGĖ DU NAMAI

Iš nežinomos priežasties kilo gaisras ir sudėgė du namai; 1822 ir 1820 So. 49 Ave. Vietos ir atvykę iš Stickney, Ill., ugniagesiai sunkiai dirbo iki užgesino. Iš degančių namų išbėgo 5 žmonės. Sužeistų nebuvo.

IŠDAUŽĖ LANGUS

Prieš šv. Antano bažnyčią gyvena meksikiečių šeima. Nežinomi piktadariai išdaužė visus buto langus. Policija ieško piktadarių, bet kol kas nesuseka.

NETOLI NUBĖGO

Policija areštavo Vincą Bukauską, 3834 Kenilworth Ave., už pabėgimą nuo įvykusios automašinos avarijos. Jį kaltina už pabėgimą ir sudaužymą stovinčios automašinos. Be to, manoma, kad ar tik nebus ir daugiau nelaimių įvykdęs, nes pasakojimai apie įvykius, kuriuose apkultas stovinčios automašinos, atitinka jo vairuojamą mašinai.

o o o

D. Streikis, 1622 So. 51st Ave., pranešė policijai, kad kažkas išmušė jo automobilio, 1972 Plymouth, šoninį langą.

— J. Ribikauskas, 1617 So. 51st Ave., pranešė policijai, kad kažkas išmušė jo automobilio, 1972 Buick, šoninius langus.

o o o

— Kostas Dočkus, 1901 S. 49th Ct., vakare grįžo savo automobiliu, 1977 Oldsmobile, iš miesto. Prie savo garažo sustojo ir išlipo atidaryti durų. Motoro neišjungė. Kol atidarė, žiūri—kažkas jo automobiliu nuvažiuoja. Nepagavo. Policija nesurado.

— A. Kizlaitis pasiskundė policijai, kad jis apie 10 val. vakare pėsčias grįžo namo ir prie jo nuosavo garažo jį užpuolė vagiliai, baltasis. A. Kizlaitis nepasidavė. Žaisliniu šautuvėliu buvo pataikytas į galvą ir sukruvintas. Vagiliai tada dar spyrė ir pataikė į kulno mažąjį kauliuką. A. Kizlaitis parpuolė ir taip buvo nugalėtas. Užpuolikas patikrino jo piniginę, nusavino apie 40 dolerių ir pabėgo. A. Kizlaitis pasitikrino ligoninėj ir gydosi namie.

o o o

Gyd. Aldona Nakutis, 2135 Maple Ave., 1978 m. dėl asmenybės nesusikontroliavimo buvo praradusi darbo leidimą. Dabar, po dviejų metų, leidimą atgavo, bet mirė.

o o o

1950 metais, dypukams suvažiauvus, Cicero parapijos mokykloj buvo leista jų vaikus mokyti lietuvių kalbos. Senieji ateiviai tom pamokom mažai domėjosi, bet dypukų vaikų kartais susirinkdavo apie pusantro šimto. Įsisteigė ir aukštesnė mokykla. Paskui dypukai susipyko, suskilo į dvi bendruomenes. Vieni paseno, kiti išsikėlė gražesnių apylinkių ieškoti. Šiemet parapijos mokykloj lietuviškai mokosi tik šeštadieniais šeši mokiniai. Juos moko du mokytojai.

Viskam ateina laikas. Gatvėse vis rečiau girdisi kalbant lietuviškai, dažniau ispaniškai. John Feiza

Kaip eina "Vilnies" vaju

Kaip šioje vajuos darbo suvestinėje matome, nuo praeitos smarkiai punktais pasitūmėjo čikagietė J. Marazienė ir sanpetersburgietė J. Andriulienė. Sąrašė jos pirmąja. Nemaža padirbėta ir čikagietė Frank Vaitkus. Jis iš šeštos vietos pašoko į ketvirtą. Kitų vajuosininkų irgi stropiai dirbta. Vajuosininkų eilė pailgėjo dviems vajuosininkais.

Vajuosininkai iki lapkričio 20 buvo išsirikiaavę taip:

St. Masyte, St. Clair Shores, Mi.	1,660
ALKM—Julia Marazas, Chicago, Ill.	1,480
Julia Andriulis, St. Petersburg, Fla.	1,140
Frank Vaitkus, Chicago, Ill.	480
Violet Trask, San Leandro, Cal.	360
Anna Bernat, Los Angeles, Cal.	280
Elizabeth Margis, Grand Rapids, Mich.	280
J. Petraus, Cleveland, Ohio	240
B. F. Kubilius, Hot Springs, Ark.	200
Raymond Stakėnas, Scottville, Mich. Deceased	200
Alvina Strich, Kenosha, Wisc.	200
Magdalena Novitski, N. Miami Beach, Fla.	160
Adelė Susnis, Chesterland, Ohio	160
Mary Strauss, Bridgeport, Conn.	120
J. J. Daujotas, Benld, Ill.	80
John Petkūnas, Worcester, Mass.	80
Antonette Račkauskas, Ward Hill, Mass.	80
Regina Trakimavičius, Worcester, Mass.	40
Per Raštine	1,800

Labai ačiū visiems vajuosininkams ir skaitytojams.

ADM.

"VILNIES" \$20,000 FONDUI

\$84.00
KANADOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRG. per J. Ylą

\$50.00
S. ir J. YUREWITZ—Ft. Lauderdale, Fla.

"TONY BOY" ANDRIJAUSKAS—Chicago, Ill.

ONA DAIVIENĖ—San Leandro, Cal.

MARY STRAUSS—San Leandro, Cal.

ONA VISOTSKI—Kensington, Ct. V. ir S. KUZMICKAI—St. Petersburg, Fla.

\$40.00
J. MISEVICH—Lemont, Ill.
JOE KOLL—Phoenix, Az.

\$28.00
GERA DRAUGĖ—Chicago, Ill.

\$25.00
LDS—10 KP.—New Kensington, Pa.

\$20.00
KATHERINE SANDERS—Glen Ellyn, Ill.
F. KONTENIS—Rochester, N. Y.
F. BUNKUS—St. Petersburg, Fla.

\$15.00
J. BROGA—Grand Bend, Ont., Canada

\$10.00
JULIA STUKAS—Lewiston, Me.
A. ir P. ČESNIKAI—New Kensington, Ct.

P. MALINAUSKIENĖ—Chicago, Ill.

MARTHA PLAUSKA—Chicago, Ill.

A. RAČKAUSKAS—Seminole, Fl.
H. JANULYTE—St. Petersburg, Fl.

J. KULBOKAS—Milwaukee, Wis.
MAGDALEN NOVITSKI—N. Miami Beach, Fl.

P. NEMURA—Wickliffe, Ohio
NATASHA—Cleveland, Ohio

\$5.00
B. KIRSTUKAS—Chicago, Ill.
J. V. ROLAND—San Francisco, Cal.

STANLEY JANKAUSKAS—Sunrise, Fl.

K. STUKAS—Chicago, Ill.

ADELĖ BUDRIS—St. Petersburg, Fla.

ADELĖ RAINES—Brooklyn, N.Y.

MARY PIKČILINGIS—Auburn, Ill.

8

\$3.00
C. KURPEIKIS—Chicago, Ill.
A. GRINA—Chicago, Ill.
U. JUODAITIENĖ—Chicago, Ill.

\$2.00
M. POVILAITIS—Warren, Mich.
Buvo \$4,154.00
Įplaukė dabar 654.00
Viso \$4,808.00
Visiems širdingai dėkojame.

ADM.

Parama "Vilniai"

Gerbiamą "Vilnies" Administracija:
Siuomi siunčiu tris prenumeras—\$30. Aukų sunku gauti, jauniemas nesinteresuoja, o senesnio amžiaus draugai išmirė.

Esu labai blogoje padėtyje. Vyras tik ką grįžo iš ligoninės ir negali paeiti. Mano sveikata irgi nekokia. Gal prisieis pasiduoti operacijai. Vargiai ar ką daugiau padėti laikraščiai begalėsiu. Gaila, tiek daug metų dirbau laikraščiai, o dabar vos begaliu.

Su geriausiais linkėjimais visiems jums būti sveikiems. **Anna Bernat**

Dear Nelley:
Čia yra užuojauta mirus Jonui Stančikui—\$36.50.
Prisiminimas Juozo Keller vienu metų—\$15.00.

F. Kontenio prenumeratą į Rochester, N. Y.—\$10 ir auka \$20
Trys naujos prenumeros į Lietuvą—\$45.

Aštuonios prenumeros vietinės—\$80.

Aukos: H. Janulytė \$10, F. Bunkus \$20, A. M. Račkauskas \$10, S. K. Kuzmickas \$50, A. Budrienė \$5. Viso \$95.

Be to, Mortos Gruzinskas "Vilnies" šeras. Viso pinigų gautat \$291.50. **J. Andriulienė**

LAIŠKAS IŠ KANADOS

Buęs "Liaudies Balso" adm. Jonas Broga prisiuntė laiškutį ir jame \$30. Jis prašo panaujinti jo prenumeratą, o likusius \$15 skiria laikraščio paramai. Jis linki ilgo ir sėkmingo amžiaus "Vilniai" ir prašo nepailsti prie jos dirbančių.

Nuoširdus dėkui drg. J. Brogai už linkėjimus ir paramą. **Julija M.**

GRAŽI PARAMA LAIKRAŠČIUI

Drg. A. ir P. Cesnikai iš New Kensington, Pa., prisiuntė laiškutį ir jame \$35 čekį. Visi pinigai tai parama laikraščiai. Iš jų \$25 nuo LDS 10 kuopos, New Kensington, Pa., o \$10 tai nuo jų—A. ir P. Cesnikų.

Jie rašo, kad norėtų, kad "Vilnis" dar ilgus metus gyvuotų ir lankytojų savo skaitytojus teikdama teisingas ir svarbias žinias, kaip viso pasaulio, taip ir iš senosios tėvynės T. Lietuvos.

Nuoširdus dėkui LDS 10 kuopai ir Cesnikams už linkėjimus ir paramą. **Vilnietė**

Enclosed find my check for \$50. It is a donation to the "Vilnis" vajuos from Mr. & Mrs. S. and J. Yurevitz of Fort Lauderdale, Fl. They send Greetings and Long Life to the "Vilnis".

Magdalena Novitski
Ft. Lauderdale, Fl.

Brangūs draugai vilniečiai: Sveikinu jus visus ir linkiu laimės, labiausia sveikatos. Čia rasite \$60 čekį. Tai bus \$10 už prenumeratą ir \$50 auka.

Ona Visotskienė
Kensington, Conn.

NUOŠIRDŪS LINKEJIMAI

Gavome drg. Joe Koll laiškutį iš Phoenix, Arizonos, kuriame buvo čekis sumoje \$52. Laiške rašo, kad atnaujina laikraščio prenumeratą ir likusius skiria "Vilnies" paramai.

Drg. J. Koll linki, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir teiktų teisingas ir svarbias žinias savo skaitytojams, kaip teikė iki šiol.

Nuoširdus dėkui už linkėjimus, taipgi už stambią paramą. **Vilnietė**

ONOS MILLER (REMEIKIENĖS) LIKIMAS

Kam bus įdomu, noriu pranešti apie drg. Oną Miller (buv. Remeikiene). Mirus jos sūnui Vytautui, pasiunčiau užuojautos laiškutį. Po kiek laiko gaunu ilgą laišką nuo Millerio (Juozas Miliausko) sesers sūnaus Stanley Paulausko iš Pittsburgho. S. Paulauskas čigimis, antrosios kartos lietuvis, laišką rašo lietuviškai.

Sūnui mirus, Ona pasiliko viena. Sūnaus netekimas skaudžiai palietė jos jau silpną sveikatą. Blogiausia, tai kad ji mažai mato. Stanley Paulauskas ir jo žmona kiek galėjo ją prižiūrėjo, bet teko atiduoti į slaugymo namus: Mt. Lebanon Manor Convalescent Home.

Rugsėjo 27 d. abu Paulauskai nuvyko Onutės atlankyti, kuri puldama susimušę galvą ir buvo išvežta į St. Clair Hospital. Nuvažiavo į ligoninę ir rado Oną veik be sąmonės. Mažai galėjo kalbėti. Kai su X-ray ištyrė, rado, kad skilęs šlaunikaulis. Po visų skaudžių nelaimių veikiausiai ji jau bus grįžusi į slaugymo namus. Abu Paulauskai dirba, tad nėra kam namuose pasilikti visam laikui. Vakaris ir šventadieniais Oną atlanko ir rūpinasi jos asmeniškais reikalais.

Užuojautos atvirlaiškis ir laiškų patartina rašyti Paulauskų adresu, o jie perduos ir paskaitys jai. Galima rašyti kaip kam patogiau: angliškai ar lietuviškai. Štai adresas:

Stanley Paulauskas
1101 Tyndall Street
Pittsburgh, Pa. 15204

Linkiu mielai Onutei greit susiraminti ir dėti pastangas, kad sveikata kiek pagerėtų. **Alisė Jonikienė**

KILNIOS IDĖJOS DRAUGUS PRISIMINUS

Juozas Dementis

Gruodžio 8 d. sukako 4 metai kai 1976 metais sustojo plakusi Juozo Dementio jautrioji širdis. Nežiūrint, kad jo nėra gyvųjų šeimoje, Jo atlikti darbai pažangos labai yra visų su kuriais jis dirbo, neužmiršti. Juozas savo laiku ėjo laikraščio "Vilnis" administratoriaus pareigas ir rūpinosi, kad "Vilnis" iš savaitinio laikraščio taptų kasdieninis, kas ir buvo įvykdyta.

Nežiūrint, kad 1953 metais Dementis persikėlė gyventi į Kaliforniją, Jie nuo veiklos neatitolo, taipgi stambiai rėmė laikraščio pinigais. Juozui mirus, jo žmona Marytė dažnai atsiųsdavo "Vilnies" reikalams po šimtą kitą. Nujausdama savo gyvenimo saulėleidį, Marytė atsiuntusi \$300 ir pažymėjo, kad iš jų šimtinę naudoti po jos mirties, prisimintant jos atminimą. Ji mirė 1979 metais birželio 25 d., sulaukusi 90 m. a.

Sužymėti abiejų drg. Dementių nuopelnus klasių kovoje trumpame rašinėlyje neįmanoma. Tik tiek pasakysiu, kad jie dirbo pažangos labai ir troško, kad darbas eitu pirmyn ir jiems mirus.

Lai bus Juozui ir Marytei Dementiams amžina ramybė, o Čikagos ir Redland, Kalifornijos pažangūs lietuviai liūdi jų netekę ir prisimena jų naudingus ir kilnius darbus. **Julija M.**

V. VALTERAITĖ SVEIKSTA

"Vilnies" ekspeditorė Viktorija Valteraitė, rašant šias eilutes, dar tebėra Mother Cabrini ligoninėje; vadinasi, jau daugiau kaip dvi savaitės. Nors gydytojai nustatė jos ligą ir ligonė pamažu sveiksta, bet kada bus paleista iš ligoninės—nežinia. Kad ir bus paleista, kiek duodasi suprasti, ilgai turės būti gydytojo priežiūroje namuose.

Jos vietoj "Vilnyje" ekspedicijos darbe atėjo patalkininkauti Antueta Vaitkienė.

NESVEIKUOJA P. VALENTIENĖ

Nesveikuoja plačiai žinoma Roselando Moterų Klubų darbuotoja Paulina Valentienė. Ją kamuoja sausgėla (arthritis). Prieš kurį laiką skausmas buvo suėmęs nuo strėnų visą dešinę koją. Dar ir dabar turi privengti daugiau vaikščioti. Namų apyvokos darbus padeda atlikti P. Valentis, sėkmingai stiprėjantis po neseniai turėtos operacijos.

Linkiu mielajai draugei nepasiduoti ligai ir neapleisti atsakingų pareigų Roselando Moterų Klube.

J. Urmonienė

Vilnis, 1980 gruodžio 11

Iš Ex Mainierių klubo narių susirinkimo

Lapkričio 15 d. įvyko Ex Mainierių draugiško klubo narių susirinkimas. Kaip visuomet, taip ir šį kartą prieš susirinkimą buvo draugiškas pasivaišinimas. Pasivaišinimui dovanų atnešė draugės A. Butkis, M. Vasilauskienė, H. Pajūnienė. Pastaroji dažnai paruošia vaišes, tad klubo nariai reiškė gilią padėką. Taipgi dėkojo John Feiza už parūpinimą mėsos ir duonos. Pajūnienėi už jos darbą įteikta dovana. Laikė vaišių buvo pakeltos taurės ir visiems palinkėta linksmų ir puikių žiemos švenčių bei 1981 metų. Taipgi pasidalinta atneštomis dovanomis, kurios davė klubui \$12.75 pajamų. Be to, klubą apdovanojo Vincė Povilonis ir Andy Andrijaitis po \$5, o A. Mikolaitienė ir J. Sisevičienė po \$3, Valerija Samuolienė \$1. Parduota tortas už \$3, tad klubas turėjo įplaukų be nario mokesčių \$30.75.

Po pasivaišinimų ir dovanų pasikeitimo klubo pirmininkas John Copin susirinkimą atidarė 1:40 val. po pietų. Jis paprašė narių atsistoti viena minute tylos pagerbti mirusių narių Juozo Budrio ir Barbutės Gelgaudienės atminimą.

Klubo sekretorius John Feiza perskaitė praeito susirinkimo protokolą, kuris priimtas kaip skaitytas. Jis taipgi perskaitė velionės Barbutės Gelgaudienės dukrų, sūnaus ir jų šeimų laiška, kuriame dėkoja už gėlių vainiką ir dalyvavimą šermyse bei laidotuvsė jų mylimos motinos.

Finansų sekretorė ir išdininkė Frances Jordan pranešė išmokėjusi už mirusiems gėlių vainikus \$40 ir turėjusi kitų išlaidų. Pranešta, kad klubo narys Adolfas Kaukus randasi Hartford, Connecticut, slaugymo namuose. Visi nariai pasirašė ant atviruko ir pasiųs A. Kaukui užuojautą, atskirtam nuo ilgų metų draugų. Taipgi fin. sekretorė priminė, kad klubo narė Mary Adelman randasi namuose, jai buvo amputuota koja ir ji negali lankyti susirinkimų, tai prašė kitus ją aplankyti.

Pranešta, kad J. Grigienė, gyvenusi Salt Lake City, Utah, persikėlė gyventi į Kaliforniją. Drg. Antanina Staškus dar vis nesveikuoja po ištiktos paralyžiaus ligos. Ji taipgi gyvena Kalifornijoje.

Susirinkime dalyvavo A. Mikolaitienė, kuri buvo susižeidusi koja, bet jau vaikšto. Į susirinkimą ją atvežė A. Butkis.

Į klubą įstojo naujas narys Antanas Litvinas. Dabar klube turime 103 narius.

Susirinkimas nubalsavo 1981 metams palikti tą pačią valdybą.

Nutarta kitą susirinkimą turėti tik po 5 mėnesių, tai yra 1981 metais balandžio 18 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje.

Susirinkimą uždarė pirmininkas J. Copin 2 val. 20 min.

Sekr. John Feiza

TEISINGA PAGARBA

Cikagoje dažnai vyksta apiplėšimai bei moterų užpuolimai. Liūdna, kad jų vis dažnėja. Tulas C. Willson, 25 m. a., užpuolė aklą porą. Iš vyro atėmė pinigus ir apmuše, o moterį pasikėsino išniekinti. Laimė, tą žiaurų įvykį laiku pastebėjo praeinantis Robertas King. Puolėsi nelaimingosios gelbėti. Aklajam vyrui padedant sulaukė užpuoliką ir atidavė policijai. King buvo miesto vyriausybės pagerbtas už tą garbingą žygį

Vilnis, 1980 gruodžio 11

K. DANYLA PATENKINTAS NAUJOJE VIETOJE

Gavome Ziggie Baltušio laiškutį iš Miami, Fla., kuriame buvo \$30. Jis rašo, kad užmokas \$25 už idėją į "Vilni" jo tėvo J. Baltušio ir patėvio J. Zlatkaus mirties prisiminimų, o \$5 skiria "Vilnies" paramai. Ziggie tai darė per eilę metų.

Taipgi laiške žymi, kad jo gimnaitis K. Danyla—Mike Biliūnas esąs patenkintas savo viešnagė Floridoje. Jis skaitas laikraščius, žiūri žinių televizijoje, o ypatingai grožisi jūrų bangomis ir klauso jų užesio. Bet esąs išsilgęs Cikagoje paliktų draugų, tai čia įdėsime jo adresą, jei kas norėtų, galėtų jam parašyti laiškutį:

Mr. Mike Biliūnas, c/o Ziggy Baker, 8000 East Dr., Apt. 203, No. Bay Village, Fla. 33141.

Linkiu Biliūnui-Danylai linksmam praleisti laiką šiltoje Floridoje.

Nellie De Schaaf

Žmogaus jau tūkstantį kartų įrodė, kad jis gali būti toks, koks nori būti.

M. Gorkis

MIRĖ LDS NARIAI

LDS nariai mirė 1980 m. tarp rugsėjo 22 ir spalio 23 d.:

Helen Pavalon, 57 m. a. 53 kp., narė, Chicago, Ill.

Jonas Ališauskas, 94 m. a., 115 kp., Cliffside, N. J.

Antanina Maceikis, 91 m. a., 160 kp., Pittsburgh, Pa.

Martha Tvaska, 90 m. a., 21 kp., Detroit, Mich.

Jonas Šatkus, 95 m. a., 70 kp., Peoria, Ill.

Catherine Gentauski, 83 m. a., 63 kp., Benld, Ill.

FRANK MIKUŽIS SĖKMINGAI SVEIKSTA

Spaudoje jau buvo rašyta, kad drg. Frank Mikužis lapkričio 10 d. išvyko į ligoninę, o 11 d. buvo operuotas. Operacija pavyko ir ligonis sėkmingai sveiksta.

Rašant žinią, jis dar buvo ligoninėje, bet gydytojai sakė, kad už kelių dienų jis jau galės grįžti į namus ir, slaugant jo mylimai žmonai dainininkei Geraldinai, visiškai pasveiks.

Linkiu mielam Pranui pilnai pasveikti ir daugiau nesirgti.

Helen Bordner

IŠVYKO POILSIUI Į FLORIDĄ

Lapkričio 18 d. drg. K. Stukienė lankėsi "Vilnies" istaigoje. Ji pasi-mokėjo už laikraščio prenumeratą, už žiemos švenčių sveikinimą per laikraštį ir įteikė \$5 paramos. Viso ji paliko \$27.

Viešnia sakė, kad lapkričio 22 d. ji ir jos sūnus su visa šeima vyksta į Floridą, kur mano pabūti apie porą savaitių ir pailsėti šiltame krašte.

Linkėtina Kazimierai ir jos sūnui bei jo šeimai linksmų ir nuotaikingų atostogų. Dėkui už vizitą ir paramą.

Vilnietė

GRAŽUS LAIŠKUTIS

Gavome drg. Valerijos Samuolienės laiškutį, kurį talpinsime taip kaip parašytas.

Gerbiama "Vilnies" redakcija, Su šiuo laišku prisiunčiu "Money Order" sumoje \$70, kuriuos paskirstau taip: atnaujinu savo "Vilnies" prenumeratą, \$30 skyriu laikraščio paramai, prisimindama savo velionį vyrą Aleksą Samuolį, \$25 skiriu apmokėjimui už pasveikinimą laikraštį "Vilnis" savo giminių draugų ir pažįstamų šioje šalyje ir Lietuvoje.

Linkiu viso gero "Vilnies" darbuotojams.

Valeria Samuolis

KALĖDŲ ir Naujų Metų švenčių laikas, kai visi geros valios žmonės vienas kitą sveikina ir linkėjimais siunčia, suteikia puikią progą ir štabui, pareigūnams ir direktoriams pasveikinti klientus, kaimynus, prietelius ir draugus. Mes ne tik sveikiname, bet ir padėkos žodį tariame už paramą.

LAI JŪSŲ KALĖDOS BŪNA LINKSMOS, O NAUJI METAI LAIMINGI!

UNION FEDERAL
CHICAGO MATTESON PALATINE

3430 S. Halsted St./Chicago, IL 60608/Phone 523-2800

4647 W. Lincoln Hwy. (at Lincoln Mall)/Matteson, IL 60443/Phone 747-4100

Countryside Mall: 1214 W. Northwest Hwy. (at Baldwin)/Palatine, IL 60067/Ph. 991-4800

Meadowbrook Mall: 2121 West 63rd St./Downers Grove, IL 60515/Ph. 964-8400

Skaitlingas buvo kultūriečių susirinkimas

Lapkričio 18 d. "Vilnies" salėje įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas, kuris buvo skaitlingas narėmis ir kuriame rūpestingai apkalbėti draugijos reikalai.

Susirinkimą atidarė ir tvarką vedė draugijos pirm. U. Juodaitienė. Sekretorė J. Marazienė perskaitė praėjo susirinkimo protokolą, kuris buvo priimtas kaip skaitytas.

Valdyba pranešė atlikusi visus darbus, kurie jai buvo pavesti.

Perskaitytas velionės Barbutės Gelgaudienės dukrų ir sūnaus bei jų šeimų laiškas, kur dėkoja už išreikštą draugijos užuojautą ir už vykusi atsisveikinimą su draugijos nare, o jų brangia ir mylima mamyte. Laiškas priimtas. Taipgi J. Marazienė pranešė, kad gautas drg. Onos Miller-Remeikienės su nėno laiškas velionio vyro sesers sūnaus S. Paulausko, kuriame aprašė apie jos likimą, kad ji randasi slaugymo namuose, kur buvo skaudžiai susižeidusi. Narės labai apgalvestavo jos likimą.

J. Urmonienė negalėjo dalyvauti susirinkime, bet apdovanojo draugiją su \$5.00.

"Vilnies" vajininkė J. Marazienė raportavo, kad darbas vedamas, bet galėtų būti našesnis, jei visos klubietės talkininkautų. Bet taip nėra, kai kurios pašaliečiams talki-

ninkauja. Tačiau svarbu, kad būtų rūpinamasi laikraščio reikalais ir jo ribų plėtimu bei išlaikymu senų skaitytojų. Apie penkios narės vietoje pasimokėjo už laikraštį ir padidino draugijos vajeaus punktus.

Nutarta sekančiame susirinkime, kuris bus gruodžio 16 d., pasivažinti žiemos švenčių proga. Izabelle Peters ir J. Marazienė pasižadėjo nupirkti iš Kentucky bendrovės šiltos vištienos, Eva Sankus pagamins "cole slaw", U. Juodaitienė iškeps bulves, M. Marquardt iškeps tortą ir pyrago. Parengti stalus pasižadėjo A. Pauliukienė, A. Jakienė ir E. Sankus. Bet jei pasitaikintų šaltas oras ir daug sniego, tai susirinkimas būtų nukeltas į kitą mėnesį, nežiūrint, kad jame teks rinkti 1981 m. naują draugijos valdybą. Prašau narems nepamiršti, kad gruodžio 16 d. bus susirinkimas ir draugiškas pasivažinimas (pradžiai 12 val. diena). Bet jei oras būtų nepalankus, tai susirinkimas nevyktų, o būtų atidėtas sekančiam mėnesiui.

Nutarta pasveikinti nare, jų šeimas ir draugus per laikraštį "Vilnis" žiemos švenčių proga, sumokant \$25.

Atžymėti šių narių gimtadieniai: Bernices Dargienės ir Julijos Marazienės. Joms palinkėta sveiko, ilgo ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo visos išsiskirstė gerame ūpe. Sekr. J. M-nė

NAUJŪJŲ METŲ PROGA

Sveikinu visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir Lietuvoje. Visiems linkime geros sveikatos. Lai būna taika visame pasaulyje!

PETRĖ STALIORAITIENĖ
Chicago, Ill.

LINKSMŲ ŠVENČIŲ VISIEMS

SVEIKINAME VISUS MŪSŲ DRAUGUS IR PAŽĪSTAMUS CIA AMERIKOJE IR T. LIETUVOJE SU ŽIEMINĖMS SVENTĖMIS.

Linkime visiems geros sveikatos, linksmi praleisti žieminės šventės ir daug sėkmės 1981 metais.

TEOFILĖ MASIENĖ ir STEFANIJA
St. Clair Shores, Michigan

Su Naujais 1981 Metais sveikinu

"Vilnies" kooperatyvo draugus, personalą, skaitytojus, bendradarbius, T. Lietuvoje gimines ir bičiulius.

Brangūs pažangiečiai, dirbkime, kad pasaulyje įvyktų tautų solidarumas, kad žmogus žmogaus neišnaudotų, nepavergtų.

BR. GELGOTAS
Los Angeles, Cal.

ŽIEMOS ŠVENČIŲ IR NAUJŪJŲ METŲ PROGA

Sveikiname visus mūsų draugus, bičiulius ir gimines Amerikoje bei Lietuvoje.

Linkime sveikatos, sėkmės, taikos 1981 metais.

MILLIE KANCERIENĖ, D. ir V. YOTKA, S. ir M. YOTKA
7819 So. Rutherford
Burbank, IL 60459

Sveikiname visus per "Vilni"; atvirukų nesiusime.

"Vilnis" ieško namų prižiūrėtojo

Mirus ilgamečiui "Vilnies" namų prižiūrėtoju drg. Juozui Budriui, būtina ir skubiai reikalingas namų prižiūrėtojas. Yra tinkamas butas su visais patogumais pavieniui ar porai. Prašome atsišaukti, kas sutiktų prižiūrėti namą ir pastoviai apsigyventi. Dėl sąlygų susitarsime. Prašome atsišaukti arba paskambinti administracijai—312-842-7325. "V." Adm.

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

SVEIKINAME GIMINES, DRAUGUS IR PAŽĪSTAMUS, "VILNIES" PERSONALĄ, REMĖJUS, SKAITYTOJUS AMERIKOJE IR T. LIETUVOJE. VISIEMS LINKIME LAIMES, SĖKMĖS IR BŪTI SVEIKIEMS.

JOSEPHINE ir KAZIMIERAS SISEVIČIAI
3343 So. Lowe Ave., Chicago, Ill. 60616

NAUJŪJŲ METŲ PROGA

Sveikiname visus "Vilnies" darbuotojus, skaitytojus, mūsų draugus ir drauges Amerikoje, Tarybų Lietuvoje brolius ir seseris. Linkime visiems ir visoms geros sveikatos ir ištvermės užsibrėžtuose darbuose.

LAI BŪNA TAIKA ŽMONIŲ-TAUTŲ DARBUOSE.

ANTOINETTE ir PRANAS VAITKAI

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

SVEIKINU DRAUGUS BEI PAŽĪSTAMUS ir VISUS TEISYBĖ MYLINČIUS ŽMONES.

Mylinti gėle, pražydek savo gražumu, suteik džiaugsmą visai žmonijai 1981 metais.

B. KAIMYNAS
(Chicago, Ill.)

NAUJŪJŲ METŲ LINKEJIMAI

Visiems giminėms ir draugams šioje šalyje ir Kanadoje, taipgi Tarybų Lietuvoje.

Linkiu sveikų ir laimingų Naujųjų Metų.

PETRONĖ MALINAUSKAS
7131 So. Washtenaw Ave.
Chicago, Ill. 60629

Jonas S. Mažeika

METINIŲ ŠVENČIŲ PROGA
SVEIKINU VISUS DRAUGUS,
GIMINES, "VILNIES" SKAITYTOJUS AMERIKOJE, TARYBŲ LIETUVOJE IR VISUR KITUR,

Laimingų
1981 Metų
ir Taikos

Michigan Terrace Nursing Home
3405 So. Michigan Ave.—Rm. 106
Chicago, IL 60616

Linksmų Žiemos Švenčių ir laimingų Naujų Metų!

Visiems draugams ir pažįstamiems, taipgi ir "Vilnies" personalui.
Visiems linkiu daug laimės ir sveikatos
1981 metais

ADELE WARDO
Redford, Michigan

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujaisiais 1981 Metais

Visus gimines, draugus-drauges ir pažįstamus Amerikoje ir
Lietuvoje.
Linkiu visiems sveikatos ir daug laimės.

ANTANINA BUTKIS,
La Grange Park, Ill.

Švenčių ir Naujųjų Metų proga

Sveikiname visus "Vilnies" darbuotojus, skaitytojus ir rėmėjus;
gimines, draugus, gyvenančius čia Jungtinėse Valstijose ir Tarybu
Lietuvoje, linkėdami taikos pasaulij ir laimingų 1981 metų.

WALTERIS ir JOSEPHINE DORINAI
4820 62nd St., San Diego, Cal. 92115

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

visiems pažįstamiems
ir draugams!

Leonard Bukauskas ir sūnus Laidotuvių direktoriai

649 EAST 162nd STREET
South Holland, Illinois

Taipgi parūpiname šermenims kambarius
Čikagoje ir jos priemiesčiuose.

Dėl prityrusio patarnavimo dieną arba naktį
šaukite telefonu 264-2228

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

VISIEMS PASAULYJE LIETUVIAMS

American Travel Service Bureau

9727 S. Western Avenue, Chicago, Ill. 60643
Telefonai: 238-9787-88

Vežame pavienius keleivius ir ekskursijas į Europą, Pietų
Ameriką, Afriką ir Pacifiko salas. Padedame sudaryti kelionių
maršrutus lėktuvais ir laivais. Užsakome viešbučius ir duodame
kelionių patarimus.

Organizuojame ekskursijas į Lietuvą ir padedame sutvarkyti
kelionių reikalus giminėms iš Lietuvos atvykti į Ameriką.

1981 metams yra užplanuota 15 ekskursijų Lietuvon.
Jau laikas REGISTRUOTIS

ALEKSAS LAURAITIS - WALTER RASK-RASČAUSKAS

Valandos: Ofisas kasdien atdaras nuo 9 ryto iki 5 vak., o
ketvirtad. 9 ryto iki 9 val. vak., šeštadienį 9 val. ryto iki 5 val.
vak. Kitu laiku pagal susitarimą.

LINKSMŲ ŽIEMOS ŠVENČIŲ

bičiuliams, draugams ir giminėms, gyvenantiems čia JAV,
Lietuvoje. Lotynų Amerikoje ir kitur, linkime laimingų Naujųjų
Metų, 1981 m. tebūna taikos ir tautų draugystės metai, sėkmingi
visiems asmeniniame bei visuomeniniame gyvenime.

STANLEY J. ir ANNA JOKUBKA

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

Sveikiname visus savo gimines, draugus ir pažįstamus čia
Amerikoje ir Lietuvoje. Būkite sveiki!
LINKIME LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ.

VINCAS ir ESTELLE BOGDEN
4758 So. Keeler Ave. Chicago, IL. 60632

PROGA ŽIEMOS ŠVENČIŲ IR NAUJŲJŲ METŲ

Sveikinu visus draugus, gimines ir pažįstamus šioje šalyje,
Lietuvoje ir Latvijoje, taipgi "Vilnies" personalą.
Linkiu daug laimės 1981 metais.

ALBERTINA JAKIENE
5726 S. Peoria St., Chicago, Ill. 60620

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

SVEIKINU ARTIMUOSIUS ir DRAUGUS AMERIKOJE,
GIMINES ir BICULIUS LIETUVOJE.

Linkiu visiems sveikatos, laimės, o pasauliui taikingų Naujų
Metų.

NANCY GORDON
534 E. Franklin Ave., Mesa, AZ 85204

Proga žiemos švenčių ir Naujųjų Metų

Sveikiname visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir
Tarybu Lietuvoje, taipgi "Vilnies" personalą.
Linkime daug laimės 1981 metais.

URSULĖ JUODAITIENĖ ir šeima
7944 So. Pulaski Rd., Apt. 2 W, Chicago, Ill. 60652

Linksmų žiemos švenčių, laimingų Naujųjų Metų!

Sveikinu visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir
Lietuvoje. Lai sveikata ir laimė lydi Jus 1981 metais.

JULIJA URMONIENĖ ir šeima
2635 West 40th St.
Chicago, IL 60632

Žiemos švenčių proga

Sveikinu visus savo gimines, asmeninius ir idėjos draugus
Tarybų Lietuvoje ir Amerikoje.

Visiems linkiu geros sveikatos ir daug saulėtų dienų 1981
metais.

ALICE PAULIUKAS
2506 W. 45th St.
Chicago, Ill. 60632

MIRUS JUOZUI ŠARKIŪNUI

Amerikos pažangiems lietuviams buvo žinomas Juozas Šarkiūnas kaip aktyvus pažangių lietuvių visuomenės veikėjas, ugingas kalbėtojas, vienas "Vilnies" įkūrėjų. Ypač jis plačiai buvo žinomas Čikagos bei Vidurvakarių valstijų pažangiečiams. Plačiai jo vardą linksniuodavo ir pažangių lietuvių ideologijos priešai, grigaitiniai iš "Naujienu" su savo P. Grigaičiu.

Juozas Šarkiūnas buvo vienas iš tų Amerikos lietuvių, kurie į šią šalį atvyko per 1905-1906 metų revoliuciją įsivainę socialistines idėjas. Daugelis, ypač raštingesni, tas idėjas padėjo į šalį ir nudardėjo klystkeliams. Juozas Šarkiūnas, nors irgi buvo raštingas, bet nuo atvykimo į šią šalį 1911 metais Bostonan, paskui 1918 metais Čikagon ir vėliau persikėlęs į Floridą, iki pat paskutinių savo gyvenimo dienų pasiliko ištikimas didžiosioms Markso ir Lenino idėjoms.

Kad jis buvo toks, neužginčijamais įrodymais yra jo griežtas ir aktyvus pasireiškimas prieš oportunistus Amerikos socialistų partijos skilimo metu, paskui aktyvi jo veikla organizuojant laikraštį "Vilni", nusistatymas prieš savo laiku kilusią "skloką". Kaip marksistas-leninietis J. Šarkiūnas egzaminą išlaikė makartizmo siautėjimo metais. J. Šarkiūnas neišsigando, nenuleido rankų, nors buvo terorizuojamas, skundžiamas. Pasisamdęs advokatus gynėsi pats, padėjo gintis ir kitiems, remdamas materialiskai ir morališkai.

Juozas Šarkiūnas čia Amerikoje iš profesijos buvo stambus biznieriū. Šiuo amatu verstis pradėjo dar Bostone, I Pasaulinio karo išvakarėse. Atvykęs Čikagon ir kaip "šlekeris" pakeitęs pavardę iš Balčiūno į Šarkiūną, pasiliko ir toliau biznieriūmi. Buvo vienas iš mecenatų "Vilnies" laikraščio ir pažangių organizacijų. Jam, pasiturinčiam žmogui, nebuvo per prasta aktyviai pirmininkauti ar sekretoriauti LDS bei LLD kuopose; parengimuose, koncertuose bei piknikuose bendrauti su paprastais pažangiečiais, dalyvauti Gegužės Pirmosios demonstracijose, važinėti po kitas kolonijas organizuoti

Plačiai žinomas pažangietis, vienas "Vilnies" įkūrėjų Juozas Šarkiūnas.

lietuvius į pažangias organizacijas.

Jis gimė Aukštaitijos kampelyje, Slegerskio kaime, Kupreliškio parapijoje, revoliucingame tuo metu Čipėnų valsčiuje. Baigė vos keturias gimnazijos klases. Bet kaip raštingas, 1905 metų revoliucijos metu draugavo su to meto apylinkės socialistais kaip Galvanausku, Sruoga, Zitkevičiumi, Matuliu, Gaidulioniu ir kitais. Pralaimint revoliuciją buvo represuotas, sumuštas ir pasodintas į Panevėžio kalėjimą.

Mirė jis sulaukęs 90 metų St. Petersburg, Fla., lapkričio 28 d. Gruodžio 2 d. jo palaikai iš Floridos buvo atvežti į Čikagą ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse, šeimos sklype. Prie kapo atsisveikinimo kalbą pasakė S. J. Jokubka.

Giliame nuliūdime paliko žmoną Eleną, posūnį Richard Janulį, podukras Eleną Janulytę ir Stelą Parker, dvi anūkes ir žentą, gyvenančius Minnesotoje. **Draugas**

GRĮZO IŠ VIEŠNAGĖS

Buvo rašyta, kad drg. Millie Kancerienė išvyko į Pietų, Ill. aplankyti savo sesutės ir kitų pažįstamų. Ji jau grįžo ir lapkričio 22 d. dalyvavo Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos narių susirinkime.

Sakė, kad nuotaikingai praleido laiką. Smagu buvo matyti ją grįžusią ir gerai nusiteikusią. **Vilnietė**

Mirę lietuviai

Lapkričio 8 d. mirė Benediktas Cejauskas, sulaukęs 72 m. a. Gimė Lietuvoje, Zemaitijoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 8 d. mirė Feliksas Čapkauskas, sulaukęs 56 m. a. Gimė Cicero, Ill.

Lapkričio 10 d. mirė Ona Žemaitienė-Gudžiūnaitė, sulaukusi 83 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 58 metus.

Lapkričio 12 d. mirė gydytoja Aldona Nakutienė-Survilaitė, sulaukusi 58 m. a. Gimė Lietuvoje, Kaune. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 13 d. mirė Anna Oksas-Petraitienė, sulaukusi 83 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone, Raguvos apylinkėje, Kirmenių kaime. Šioje šalyje išgyveno 58 metus.

Lapkričio 14 d. mirė Povilas Tautvaišas, sulaukęs 64 m. a. Gimė Rusijoje, gyveno Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 15 d. mirė Sofija Družilauskienė-Matiekaitytė, sulaukusi 78 m. a. Gimė Lietuvoje Tauragės rajone. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 17 d. mirė Marcelė Jakaitienė-Simkiūtė, sulaukusi 79

m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone. Šioje šalyje išgyveno 58 m.

Lapkričio 17 d. mirė Petras Kneita, sulaukęs 88 m. a. Gimė Lietuvoje, Plungėje. Šioje šalyje išgyveno 70 metų.

Lapkričio 18 d. mirė Valentinas Laurušonis, sulaukęs 53 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 18 d. mirė Joseph J. Druktenis, sulaukęs 72 m. a. Gimė Seatonville, Ill.

Lapkričio 20 d. mirė Juozas Augaitis 75 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Lapkričio 18 d. mirė kunigas Vaclovas Martinkus, sulaukęs 71 m. a. Gimė Lietuvoje, kur ir tapo kunigu. Šioje šalyje išgyveno 30 metu.

Lapkričio 20 d. mirė Juozas J. Mažeika, sulaukęs 90 m. a. Gimė Lietuvoje, Telšių rajone. Šioje šalyje išgyveno 73 metus.

PAIEŠKO

Evos Laučiūnaitis, Martyno, arba pagal vyrą Juozą Abromavičių. Atsiliepiamus siųsti:

Morkūnienė Janina, Kaišiadorių paštas, Gudiena, Žaslos g. Nr. 34, USSR, Lietuva.

MIRUS

"Tony Boy" Andrijauskas Ben Krisiken Mary Grager Joe Budris

Reiškiame gilią užuojautą velionių artimiesiems, bičiuliams, draugams ir pažįstamiems.

MILDRED ir GUS DE VOS
Baltimore, Md.

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Juozui Šarkiūnui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Elen, posūniui Richard Januliui, podukroms Elen Janulis ir Stela Parker, abiem anūkėm ir žentui, gyvenantiems Minnesotoje.

ANNA ir S. J. JOKUBKA

Nuoširdi padėka suteikusiems paslaugas laidojant

Benjamin Krisiken

Visi žinome, kad kas gimė, tas turės ir mirtį, bet kai toji mirtis ištinka žmogų pačiame gyvenimo gražume, ji sunkiai pergyvenama. Mes tai pergyvenome, kai negailestinga mirtis 1980 m. lapkričio 1 d. užgesino šviesaus gyvenimo liepsnelę mano mylimo vyro Benjaminą Krisiken. Nežiūrint, kaip skaudėjo širdis, mirusį palaudojau, o tam ir reikėjo plačios visuomenės paslaugų, kurių gausiai susilaukiau. Visiems paskirai padėkoti neįmanoma, tad teiksitės priimti mano nuoširdžią padėką per laikraštį "Vilnis".

Didelis ir nuoširdus dėkui dalyvavusiems šermentyse ir laidotuose, už gyvų gėlių vainikus ir puokštes, už išreikštą užuojautą asmeniškai ir per laiškus bei per spaudą, už telegramas, solistėms Estelle Bogden ir Wandai Gaidam už gedulo dainas, muzikai Valeria Urbikas, kalbėtojai Frank Mikužis už rūpestingą nušvietimą savo kalboje velionio Benjaminą atliktų visuomeniai ir šeimai gražių darbų, laidotuvių direktoriui Povilui Ridikui už sąžiningą ir rūpestingą patarnavimą. Vienu žodžiu, visiems prisidėjusiems prie tinkamo palaidojimo mano mylimo vyro, brolio žento, švogerio ir giminaičio bei kilnios idėjos draugo Benjaminą Krisiken.

Aš Jūsų paslaugų neužmiršiu iki mano krūtinėje širdis plaks.

Liūdinti žmona ANNA KRISIKEN

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Juozui Šarkiūnui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Elen, posūniui Richard Januliui, podukroms Elen Janulis ir Stela Parker, abiem anūkėm ir žentui, gyvenantiems Minnesotoje.

J. URMONIENĖ ir šeima

LIŪDNOS MIRTIES METINĖS

Anna B. Urban

[HUDSON, MASS.]

Liūdnai ir širdį veriančiai praslinko metai nuo to skaudaus įvykio, kai 1979 m. lapkričio 17 d. negailestinga mirtis užgesino velionės Anna B. Urban jautriosios širdies plakimą. Nors metai praėjo, kai mes negirdime jos meilių žodžių ir motiniškų pamokymų, ją gyvai prisimename ir giliai liūdime.

Pilnai suprantame, kad joks verksmas bei liūdesys jos mums negrąžins, bet atėjus tai skaudžiai dienai, norime garsiau pasiskusti Jos ir savo draugams, kad mes liūdime jos netekę ir prisimename ją, kaip kilnią ir nepavadojamą asmenybę. Mes nešiosime jos vardą savo mintyse ir širdyse iki jos plaks.

CHARLES K. URBAN
Dukros: L. HOLTHAUS, E. MC CLENNAN
A. PERREAULT ir šeimos